

GMINA **KOŚCIELISKO**
DZIANISZ | WITÓW ■■

STRATEGIA

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH DLA GMINY
KOŚCIELISKO

NA LATA 2022-2032

Spis treści

I.	Wprowadzenie	5
1.	Metodologia opracowania Strategii.....	6
2.	Podstawy prawne	8
3.	Spójność z dokumentami strategicznymi	10
3.1.	Dokumenty europejskie	11
3.2.	Dokumenty krajowe	12
3.3.	Dokumenty regionalne	12
3.4.	Dokumenty lokalne	13
II.	Charakterystyka gminy Kościelisko	14
1.	Położenie	14
2.	Sytuacja demograficzna	15
3.	Rynek pracy i sytuacja gospodarcza	16
4.	Edukacja i wychowanie	18
5.	Kultura, sport i rekreacja	19
6.	Opieka zdrowotna	21
7.	Bezpieczeństwo publiczne	22
8.	Działalność organizacji pozarządowych	22
9.	Pomoc społeczna	24
10.	Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	29
III.	Diagnoza sytuacji społecznej w gminie Kościelisko	30
1.	Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	30
2.	Wsparcie osób z niepełnosprawnością	36
3.	Zdrowie psychiczne	38
4.	Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych	39
5.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	44
6.	Aktywność i integracja społeczna seniorów	48
7.	Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu	51
8.	Wsparcie osób z problemem ubóstwa	55
9.	Problem przestępczości	58
10.	Analiza SWOT	60

IV.	Część programowa.....	63
1.	Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych.....	64
2.	Kierunki rozwiązywania problemów społecznych.....	65
3.	Ramy finansowe Strategii.....	80
4.	System wdrażania Strategii.....	81
5.	System aktualizacji Strategii	82
6.	Komunikacja społeczna i promocja Strategii.....	82
7.	Monitoring i ewaluacja	83
V.	Wnioski i podsumowanie.....	86
VI.	Bibliografia	87
VII.	Spis rysunków, tabel i wykresów.....	89
1.	Spis rysunków	89
2.	Spis tabel.....	89
3.	Spis wykresów.....	90

Wykaz skrótów:

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

UG – Urząd Gminy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOKR – Gminny Ośrodek Kultury Regionalnej

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

KPP – Komenda Powiatowa Policji

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

SPZOZ – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

PWD – Placówka Wsparcia Dziennego

I. Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, ramy finansowe, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiając skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Kościelisko dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN, s. 224-225.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Lp.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wniosków z przeprowadzonych na terenie Gminy badań społecznych. Na tym etapie ocenie poddane zostaje również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji wskazanych w niej celów, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących w Gminie. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę, zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Elementem Strategii jest także określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła, ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość, mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

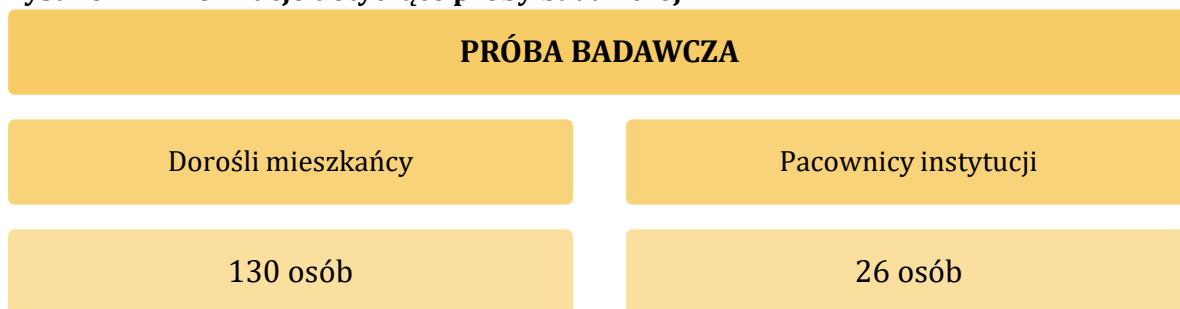
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiednie wspieranie oraz wzmocnienie potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej

spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

Przed przystąpieniem do opracowania Strategii, wśród mieszkańców gminy Kościelisko przeprowadzone zostały badania mające na celu: zdiagnozowanie problemów społecznych występujących wśród dorosłych mieszkańców Gminy, zidentyfikowanie przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe, określenie skali oraz zakresu występujących problemów społecznych, pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Badania zostały przeprowadzone w maju 2021 roku. Wzięło w nich udział łącznie 156 osób. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej

2. Podstawy prawne

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka* – dla gminy, natomiast dla powiatu opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, *ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 41 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 711),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 4),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.),
9. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023,
10. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 322 z późn. zm.).

3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach

strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

---

⁵ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

3.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) - celem głównym projektowanych działań rozwojowych jest stworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Odbywać się to będzie poprzez skoncentrowanie działań o charakterze prawnym, instytucjonalnym i inwestycyjnym na trzech celach:
  1. trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną;
  2. rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
  3. skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
  1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
  5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
  1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
  2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
  3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020 uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

3.3. Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszym dokumentem strategicznym dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

3.4. Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla gminy Kościelisko *Strategia Rozwoju Gminy Kościelisko na lata 2016-2022*. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032 jest również spójna z Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Kościelisko na lata 2016-2022. Jego celem jest rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców z obszarów rewitalizowanych.

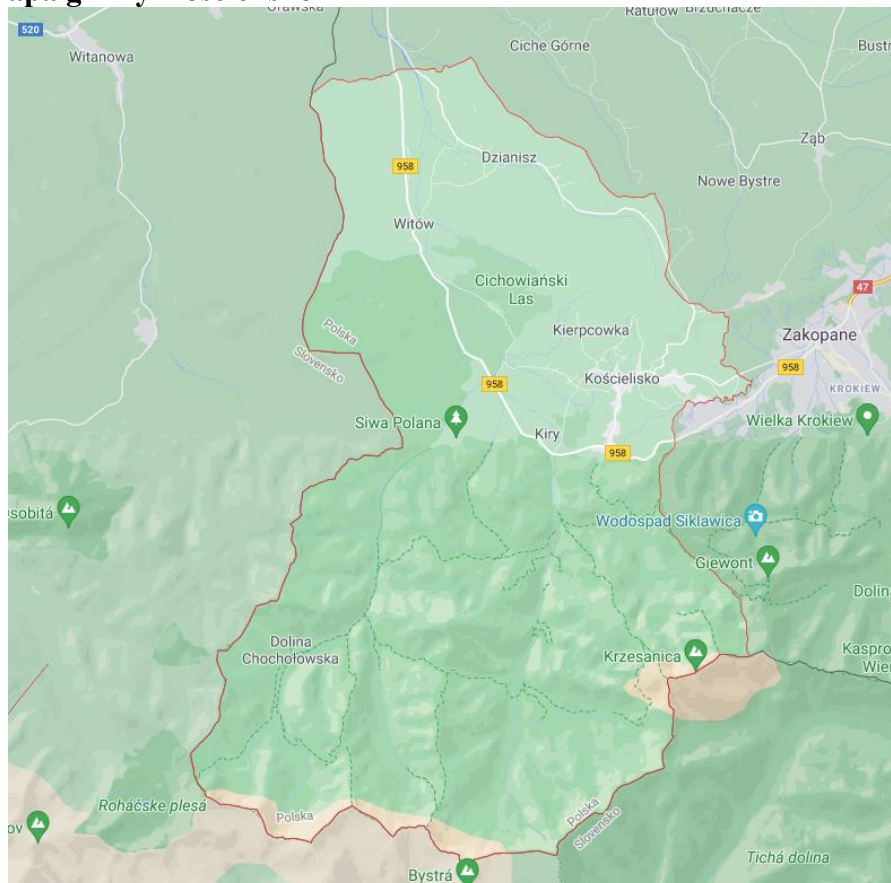
II. Charakterystyka gminy Kościelisko

1. Położenie

Gmina Kościelisko to Gmina wiejska. Należy do województwa małopolskiego, powiatu tatrzańskiego, stanowi 29% jego powierzchni. W granicach gminy Kościelisko znajduje się fragment Tatr Zachodnich oraz trzy podhalańskie wsie - Kościelisko, Witów i Działisz. Tatrzańska część Gminy to kilka dolin (Chochołowska, Lejowa, Kościeliska i Małej Łąki) i kilkadziesiąt szczytów.

Mapa 1. Mapa gminy Kościelisko

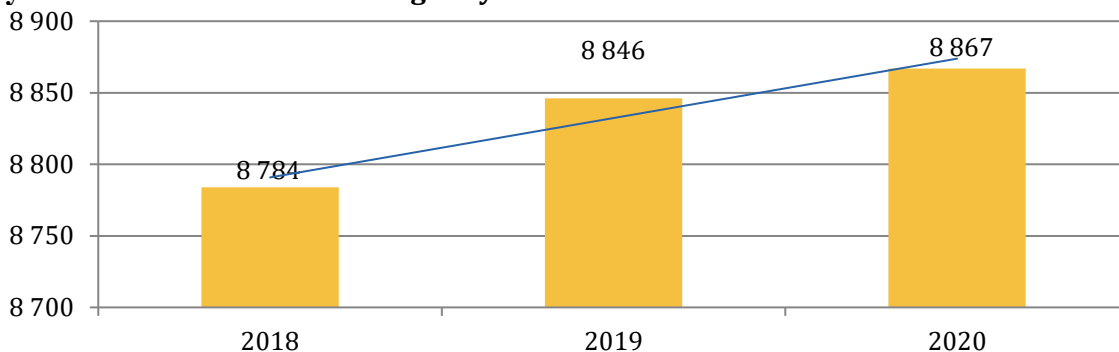
Źródło: <https://www.google.com/maps/place/>

2. Sytuacja demograficzna

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Gminę Kościelisko zamieszkuje 8 867 osób (stan na 31.12.2020 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców zwiększyła się, co obrazuje naniesiona na poniższy wykres linia trendu. W stosunku do roku 2018 widoczny jest wzrost o 1%.

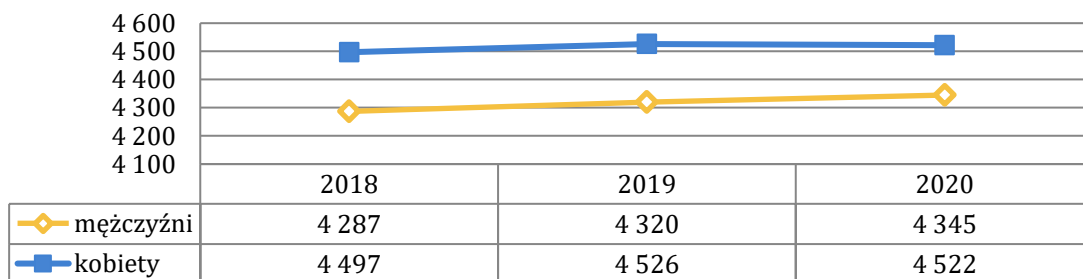
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Kościelisko w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Kościelisko była w 2020 roku nieco mniejsza od liczby kobiet - kobiety stanowiły 51% ogólnej liczby ludności (4 522 kobiety), natomiast mężczyźni 49% (4 345 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosił 105, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Kościelisko na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Kościelisko w 2020 roku przyrost naturalny na 1000 ludności kształtował się na poziomie 1,13 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował znacznie wyższą wartość niż w powiecie tatrzańskim (-1,09) oraz wyższą niż w całym województwie małopolskim (-1,01).

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w porównaniu do powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego na przestrzeni lat 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	gmina Kościelisko	1,14	5,22	1,13
2	powiat tatrzański	1,69	-0,03	-1,09
3	województwo małopolskie	1,59	1,16	-1,01

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Kościelisko według ekonomicznych grup wieku w roku 2020 przedstawia się następująco:

- 18,8% jest w wieku przedprodukcyjnym – 15 lat i mniej;
- 62,1% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 16-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 16-64;
- 19,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wieku w gminie Kościelisko. Na przestrzeni lat 2018-2020 dostrzegalny jest znaczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz w wieku produkcyjnym uległ zmniejszeniu. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w 2020 roku prezentował się nieco odmiennie od wskaźników w całym województwie małopolskim, gdzie osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 19,1%, w wieku produkcyjnym – 60,2%, natomiast w wieku poprodukcyjnym – 20,7%.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach)

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	wiek przedprodukcyjny	19,1	18,9	18,8
2	wiek produkcyjny	63,2	62,8	62,1
3	wiek poprodukcyjny	17,7	18,2	19,1

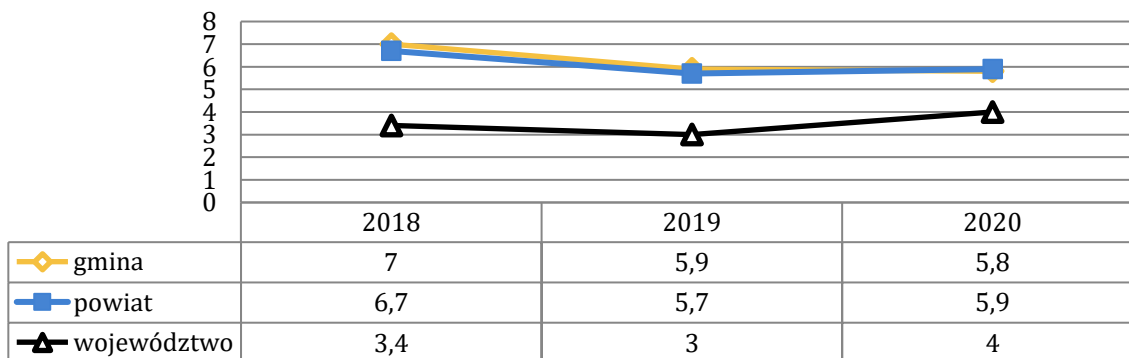
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji). W 2020 roku szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Kościelisko wynosiła 5,8%, a więc była nieco niższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w powiecie tatrzańskim i wyższa niż w województwie małopolskim. Od 2018 roku stopa bezrobocia w gminie Kościelisko ulega zmniejszeniu. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Kościelisko na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do powiatu i województwa (stan na koniec roku, w procentach)

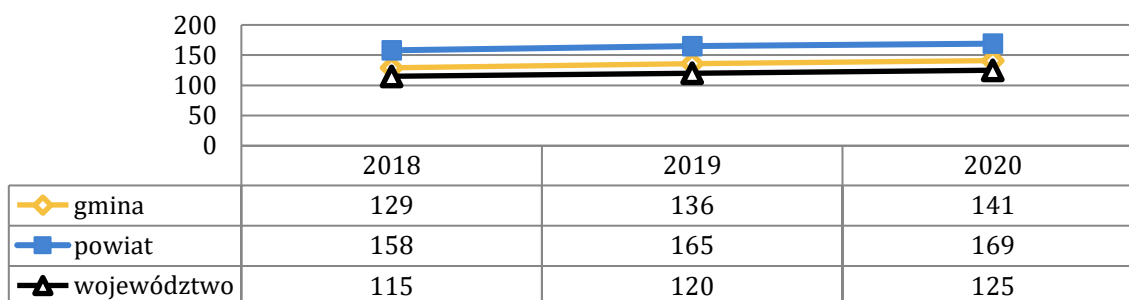

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Kościelisko na koniec 2020 roku w rejestrze REGON na 1000 ludności zarejestrowanych było łącznie 141 podmiotów gospodarki narodowej. Na przestrzeni lat 2018-2020 wskaźnik ten ulegał systematycznemu wzrostowi. Jednocześnie można zauważyć, że był on znacznie niższy niż na terenie powiatu tatrzańskiego.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w gminie Kościelisko w porównaniu do powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Gminie koncentruje się głównie na działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (259 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: budownictwo (168 podmiotów), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (131 podmiotów), transport i gospodarka magazynowa (100 podmiotów) oraz przetwórstwo przemysłowe (87 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest działalności związanych z dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz działalnością związaną z rekultywacją (1 podmiot), a także górnictwem i wydobywaniem (1 podmiot).

Tabela 4. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Kościelisko (stan na koniec 2020 roku)

Lp.	sekcja	liczba
1	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle - sekcja G	131
2	budownictwo - sekcja F	168
3	transport i gospodarka magazynowa - sekcja H	100
4	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - sekcja M	65
5	przetwórstwo przemysłowe - sekcja C	87
6	pozostała działalność usługowa - sekcja S, T, U	23
7	informacja i komunikacja - sekcja J	4
8	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - sekcja N	62
9	edukacja - sekcja P	21
10	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - sekcja I	259
11	opieka zdrowotna i pomoc społeczna - sekcja Q	40
12	działalność finansowa i ubezpieczeniowa - sekcja K	11
13	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - sekcja L	15
14	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo - sekcja A	16
15	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - sekcja R	22
16	górnictwo i wydobywanie - sekcja B	1
17	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - sekcja E	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Kościelisko według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 1 225 (stan na koniec 2020 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 25. Działalność prowadzą również 2 średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50-249 pracowników.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Kościelisko według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. Edukacja i wychowanie

Na terenie gminy Kościelisko funkcjonują trzy szkoły podstawowe oraz jedno przedszkole. W 2019 roku najwięcej uczniów uczęszczało do Szkoły Podstawowej w Kościelisku (309 dzieci), a najmniej do Szkoły Podstawowej w Witowie (165 dzieci). Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba uczniów, oddziałów, etatów nauczycieli w gminie Kościelisko w roku szkolnym 2018/2019

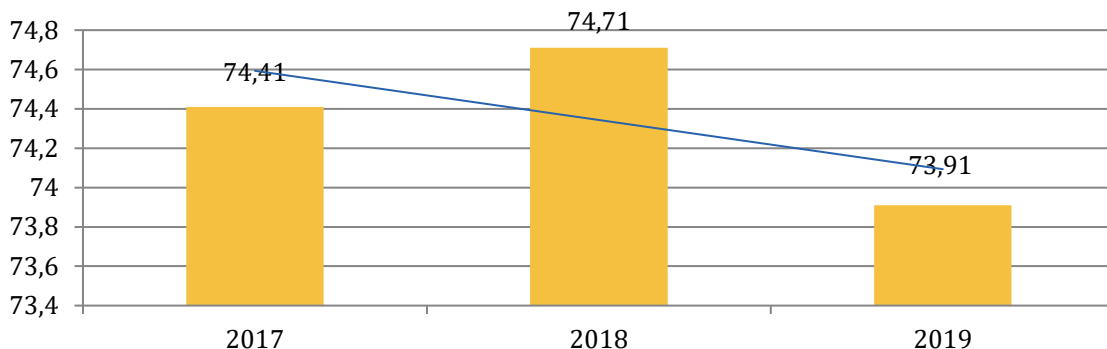
RODZAJ SZKOŁY	LICZBA DZIECI	LICZBA ODDZIAŁÓW	LICZBA ETATÓW NAUCZYCIELI
ZSP DZIANISZ	270	13	23,78
SP KOŚCIELISKO	309	18	31,71
SP WITÓW	165	10	16,53
PRZEDSZKOLE KOŚCIELISKO	149	6	10,59

Źródło: Raport o stanie Gminy 2019

Gmina Kościelisko jest organem prowadzącym dla trzech szkół podstawowych oraz jednego przedszkola. Zadania własne i zlecone Gminy w ramach oświaty poprzez obsługę finansową, rachunkową oraz administracyjno-organizacyjną jednostek oświatowych realizuje Centrum Usług Wspólnych, które jest jednostką budżetową gminy Kościelisko. Obecna sieć szkół w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców.

Współczynnik skolaryzacji netto, definiowany jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W 2019 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 73,91%, co oznacza, że w stosunku do poprzednich lat uległ zmniejszeniu.

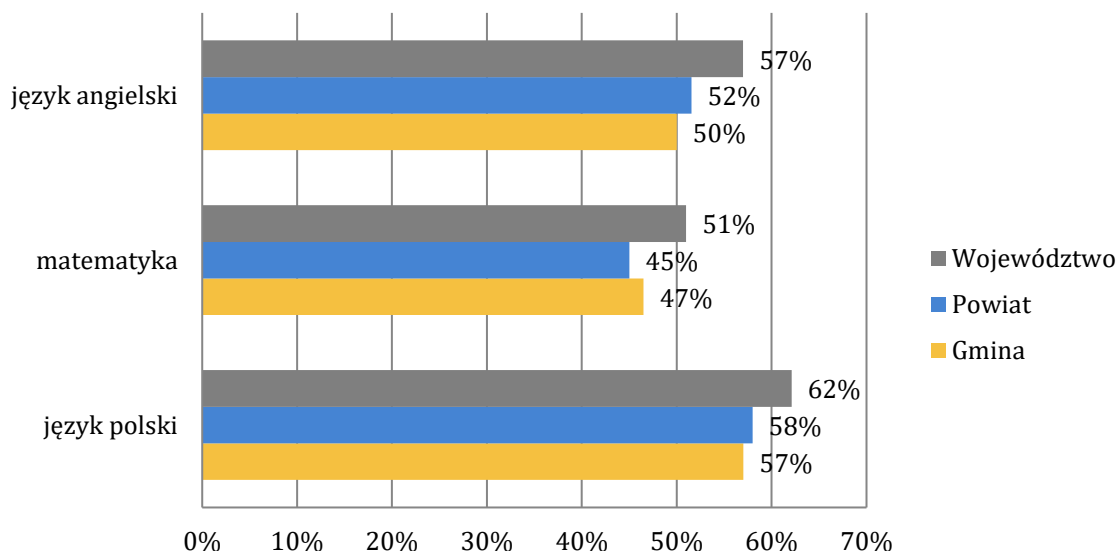
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Kościelisko w latach 2017-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Kościelisko w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu i województwa. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali ze wszystkich przedmiotów podobne niższe wyniki niż uczniowie z całego województwa małopolskiego.

Wykres 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Kościelisko, powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego.

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Gminny Ośrodek Kultury Regionalnej w Kościelisku.

Gminny Ośrodek Kultury Regionalnej Kościelisko jest samorządową instytucją kultury powołaną przez gminę Kościelisko i Związek Podhalan Oddział Kościelisko na mocy porozumienia od dnia 01 lutego 2003 roku. Od 27 maja 2009 roku jej organizatorem jest wyłącznie gmina Kościelisko.

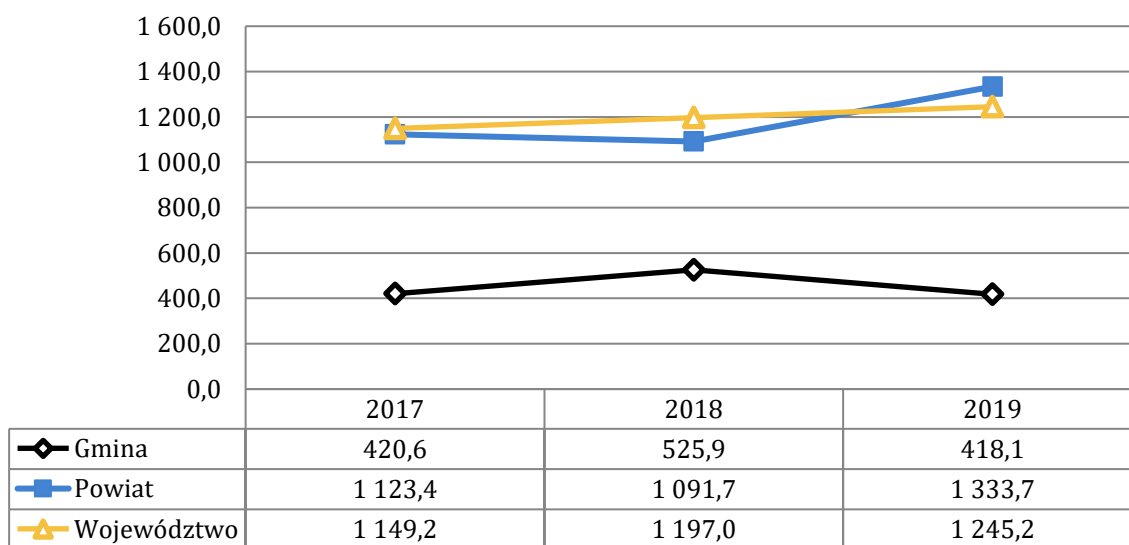
GOKR Kościelisko zatrudnia 6 instruktorów w 3 dziecięcych zespołach regionalnych „Polany”, „Mali Dzianiszanie”, „Mali Witowianie” i wspiera finansowo ich działalność, a także

działalność zespołu młodzieżowego „Polaniorze”. GOKR prowadzi również stałe zajęcia (warsztaty) z gry na skrzypcach i instrumentach pasterskich oraz grupę artystyczną „Szarotki” zajmującą się gimnastyką artystyczną.

Podstawowym działaniem Instytucji jest upowszechnianie kultury i kultywowanie tradycji na terenie gminy Kościelisko, propagowanie kultury regionalnej i terenów rekreacyjnych.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują na to, że w 2019 roku liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Kościelisko była znacznie niższa niż liczba uczestników imprez kulturalnych na terenie całego powiatu i województwa. Obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 7. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Kościelisko, powiecie tatrzańskim oraz województwie małopolskim w latach 2017-2019

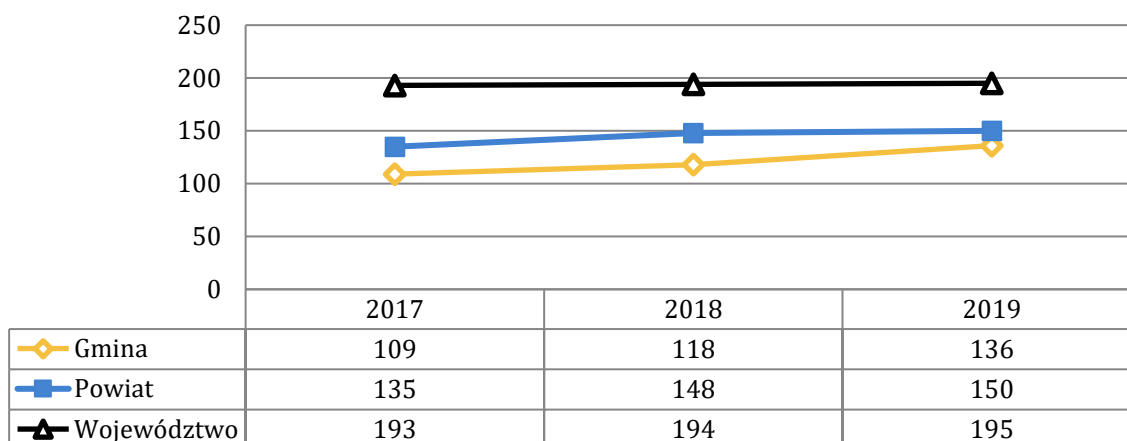

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Upowszechnianie wiedzy i kultury w gminie Kościelisko jest również zadaniem Gminnej Biblioteki Publicznej. Do szczegółowego zakresu działania Biblioteki należy: gromadzenie, opracowywanie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu, udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej, popularyzacja książki i czytelnictwa, współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa, doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

Poniższy wykres prezentuje liczbę czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Kościelisko w porównaniu do powiatu tatrzańskiego oraz województwa małopolskiego w latach 2017-2019. Na podstawie danych statystycznych widzimy, że wskaźnik ten przyjmował w 2019 roku niższe wartości niż w powiecie i województwie. Jednocześnie w gminie Kościelisko zaobserwować można trend wzrostowy w zakresie liczby czytelników na 1000 ludności.

Wykres 8. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Kościelisko, powiecie tatrzańskim oraz województwie małopolskim w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Gmina Kościelisko czynnie wspiera rozwój sportu wśród dzieci i młodzieży. W roku 2019 z budżet gminy Kościelisko przekazano dotację w wysokości 80 000 zł dla Uczniowskiego Klubu Sportowego Regle Kościelisko oraz 10 000 zł dla Klubu Sportowego Asy na szkolenie sportowe dzieci i młodzieży z KS Regle. Przez cały rok trenowali pod okiem szkoleniowców biegi narciarskie, a ich praca oraz praca szkoleniowców przyniosła realne efekty podczas rozgrywek organizowanych na różnych szczeblach współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży.

Zawodnicy Uczniowskiego Klubu Sportowego Regle Kościelisko w Ogólnopolskich zawodach i Igrzyskach Szkolnych:

- zdobyli 24 medale,
- dwóch zawodników zakwalifikowało się na Młodzieżowe Mistrzostwa Europy zajmując 13 miejsce,
- zdobyli I miejsce w Igrzyskach Wojewódzkich w Szkołach Podstawowych,
- III miejsce w Gimnazjach,
- I miejsce w punktacji klubowej w narciarstwie klasycznym.

Biathlonowy Klub Sportowy Wojsko Polskie z Kościeliska otrzymał I miejsce we współzawodnictwie sportowym dzieci i młodzieży wśród klubów w gminach do 20 tys. mieszkańców. Kluby zdobyły I miejsce w klasyfikacji Pucharu Polski w Biathlonie. 50% członków Kadry Narodowej w juniorach i seniorach stanowi zawodnicy Biatlonowego Klubu Sportowego Wojsko Polskie z Kościeliska.

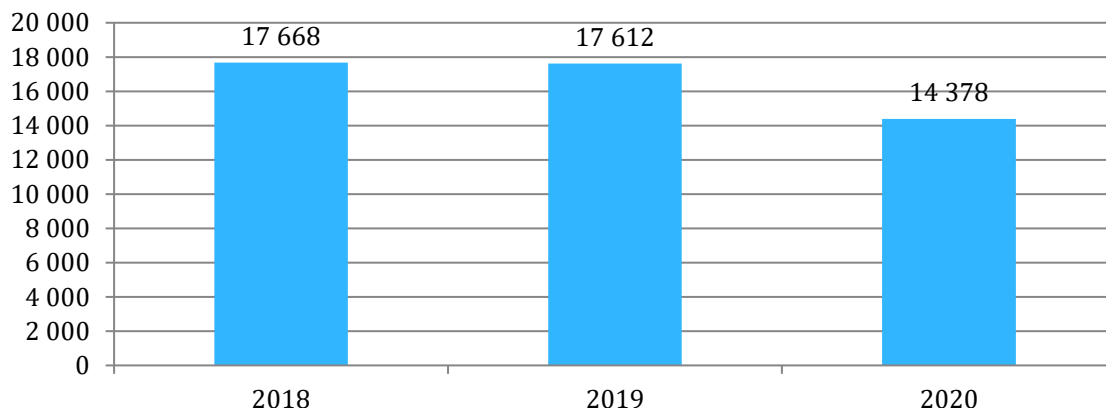
6. Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Kościelisko usługi świadczy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który jest jednostką budżetową Gminy. Do usług świadczonych przez SPZOZ należy podstawowa opieka zdrowotna, ambulatoryjna opieka zdrowotna, leczenie stomatologiczne. Na terenie Gminy funkcjonują również Ośrodki Zdrowia w Dzianiszu oraz Witowie.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Kościelisko w 2020 roku udzielono 14 378 porad lekarskich. W porównaniu do roku 2018 zanotowano spadek liczby udzielonych świadczeń o 18%.

Wykres 9. Liczba udzielonych porad lekarskich w gminie Kościelisko w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. W Gminie o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Zakopanem. Istotnym zasobem w tym obszarze jest także Straż Gminna, która utrzymuje ścisłą współpracę z Powiatową Komendą Policji polegającą na wspólnych spotkaniach roboczych i patrolach. Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewniają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

8. Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁷. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁸. Oprócz wspomnianych, ważną rolą omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem⁹.

Na obszarze gminy Kościelisko funkcjonują organizacje pozarządowe, które prowadzą działalność na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich między innymi:

⁷ <https://poradnik.ngo.pl/>

⁸ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

⁹ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

- Związek Podhalań,
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Fundacja „Majowe Granie”,
- Fundacja Leczyć Zdrowo,
- Tatrzańska Fundacja Dla Niedźwiedzi,
- Fundacja Musicamp,
- Fundacja Aktywnej Edukacji Tatra Rescue,
- Fundacja „Zakopiańczycy. W Poszukiwaniu Tożsamości”,
- Fundacja „Fundusz Współpracy Lokalnej”,
- Stowarzyszenie Kulturalne Wartko,
- Stowarzyszenie Rozwoju Turystyki w Gminie Kościelisko,
- Stowarzyszenie Wolontariat Dla Przyrody,
- Uczniowski Klub Sportowy „Regle”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Ostrysz”,
- Biathlonowy Klub Sportowy „Wojsko Polskie – Kościelisko”,
- Biathlonowy Klub Sportowy „Grom” Kościelisko,
- Tatrzański Klub Karate „Kyokushin”,
- Koło Gospodyń Wiejskich,
- Liga Ziem Górskich,
- Business Management Club,
- Stowarzyszenie Rowerowe Podhale,
- Stowarzyszenie Blisko Tatr,
- Klub Sportowy Konsul,
- Lokalna Organizacja Turystyczna Gminy Kościelisko,
- Fundacja „Posiady”,
- Stowarzyszenie Młodych Artystów,
- Fundacja Amerykańska z siedzibą,
- Fundacja VERTRETUNG ÖSTERREICH-NORD,
- Stowarzyszenie Łączymy Pokolenia.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Rocznym programie współpracy Gminy Kościelisko z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok* zatwierdzonym uchwałą Nr X/000/19 Rady Gminy Kościelisko z dnia 8 października 2019 roku.

Głównym celem Programu jest: kreowanie aktywności obywatelskiej, współodpowiedzialności, a tym samym efektywne działanie na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców Gminy poprzez budowanie partnerstwa pomiędzy administracją publiczną, rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i wykorzystywanie ich społecznej aktywności w zaspokajaniu zbiorowych potrzeb Gminy¹⁰.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. OPS, jednostek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań

---

¹⁰ Roczny program współpracy Gminy Kościelisko z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok (uchwała Nr X/000/19 Rady Gminy Kościelisko z dnia 8 października 2019 roku).

rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Kościelisko jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania Ośrodka z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez Ośrodek należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;

9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez „Ośrodek”, należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez „Ośrodek” należą:

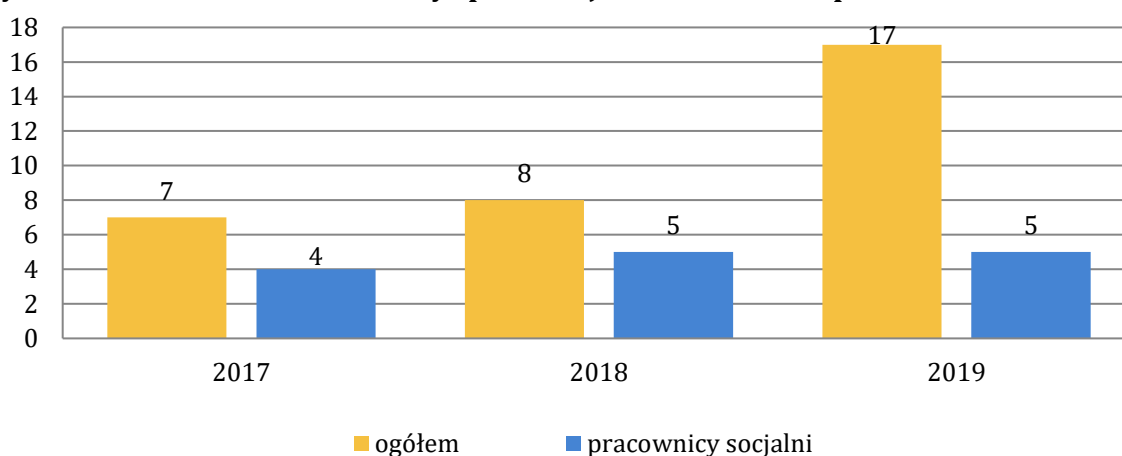
1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;

6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. „Ośrodek” realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

W 2019 roku kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelisku składała się z 17 pracowników, w tym 5 pracowników socjalnych. W odniesieniu do 2017 roku wzrosła zarówno ogólna liczba zatrudnionych pracowników, jak i liczba pracowników socjalnych.

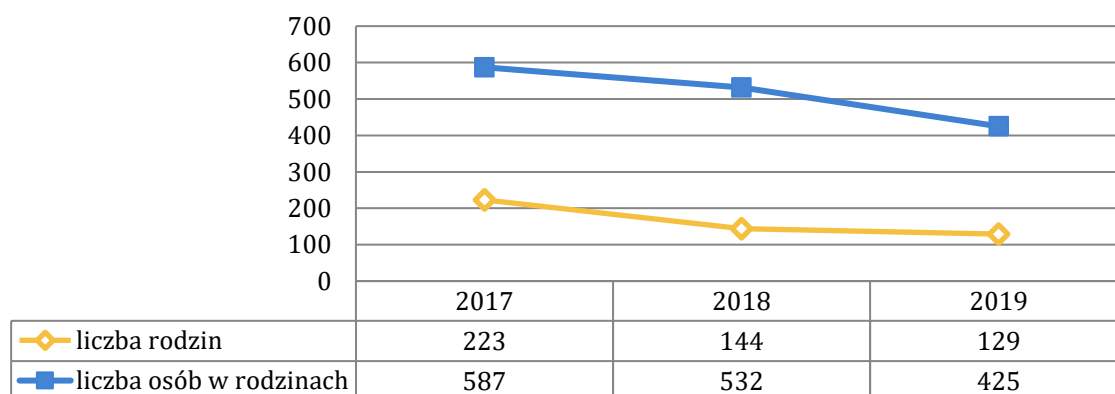
Wykres 10. Kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelisku na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Kościelisko uległa spadkowi. W 2019 roku z pomocy skorzystało 129 rodzin – to o 11% mniej niż w roku ubiegłym i jednocześnie 46% mniej niż w roku 2017. W stosunku do 2017 roku zmniejszyła się również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Dynamikę zmian obrazuje zastosowany liniowy rodzaj wykresu.

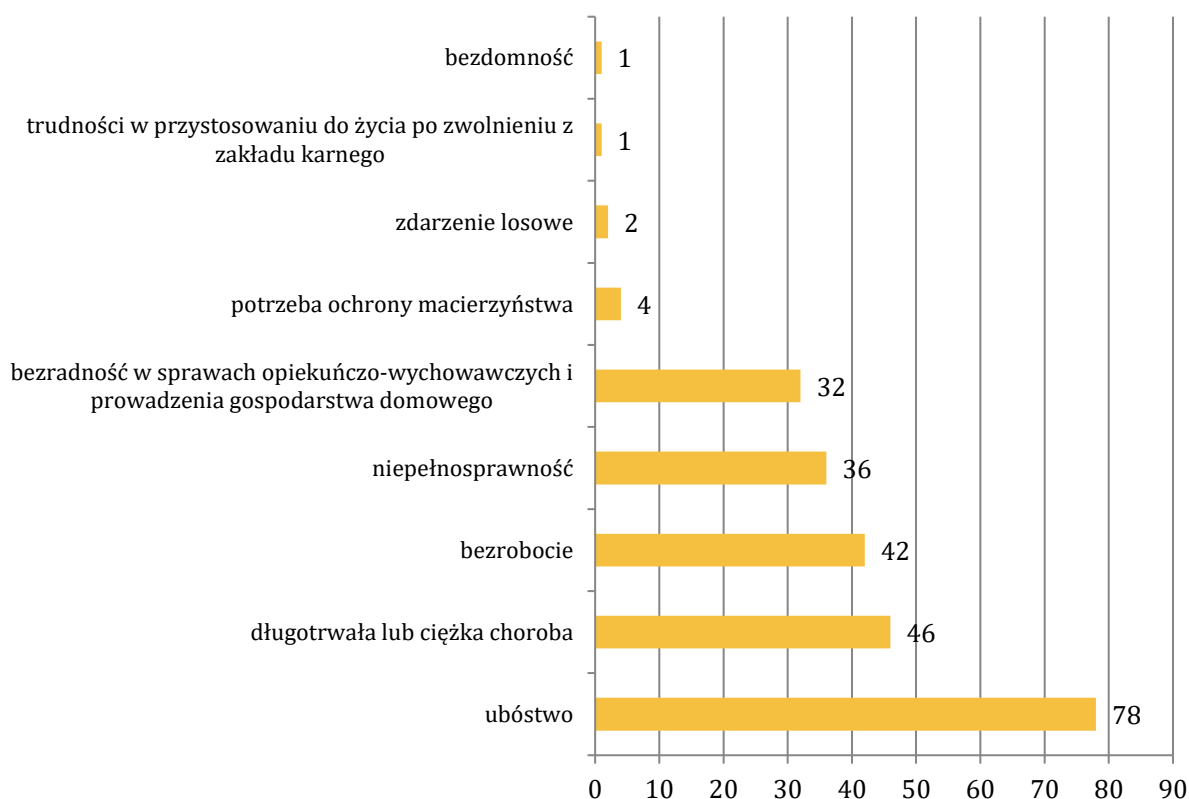
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Kościelisko w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Kościelisko było ubóstwo - z tego powodu pomoc otrzymało 78 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znalazła się długotrwała lub ciężka choroba (46 rodzin), natomiast na trzecim – bezrobocie (42 rodziny). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także niepełnosprawność (36 rodzin) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (32 rodziny).

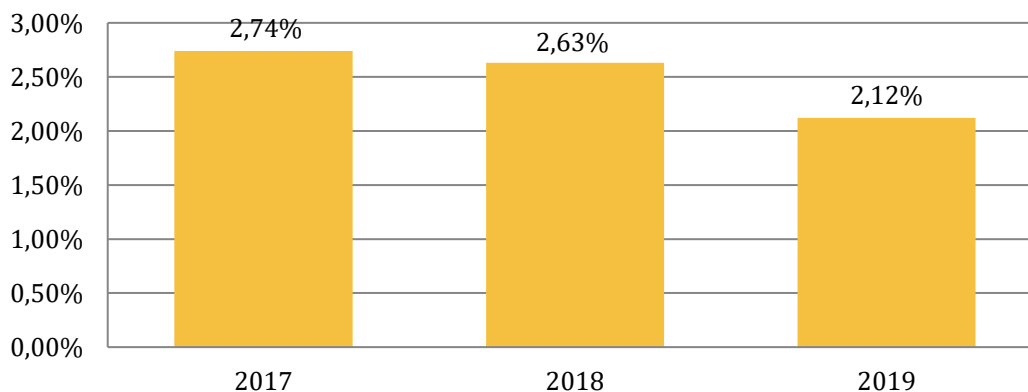
Wykres 12. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2017-2019 wartość tego wskaźnika uległa zmniejszeniu. W 2019 roku wyniosła 2,12%, w 2018 roku – 2,63%, natomiast w 2017 roku – 2,74%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

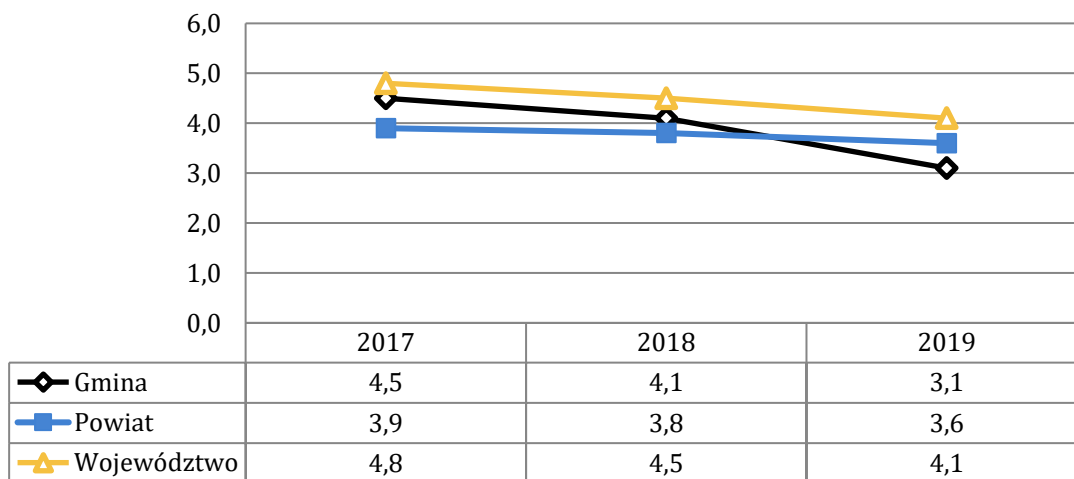
Wykres 13. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2019 roku kształtował się w gminie Kościelisko na poziomie 3,1%, co oznacza, że był nieco niższy niż w całym powiecie oraz niższy w porównaniu do województwa małopolskiego. W stosunku do poprzednich lat, wskaźnik też uległ w gminie Kościelisko zmniejszeniu.

Wykres 14. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w gminie Kościelisko, powiecie tatrzańskim i województwie małopolskim na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2019 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 123 mieszkańcom gminy Kościelisko, natomiast świadczenie niepieniężne - 71. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób, które otrzymały świadczenie pieniężne i niepieniężne przyjęła najniższą wartość w 2019 roku. Dane statystyczne w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019

Lp.	pląc	2017	2018	2019
1	świadczenie pieniężne	151	158	123
2	świadczenie niepieniężne	92	75	71

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się z 135 w 2017 roku do 72 w 2019 roku. Oznacza to spadek o 47%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku są znaczne – mężczyźni stanowili 69% ogółu.

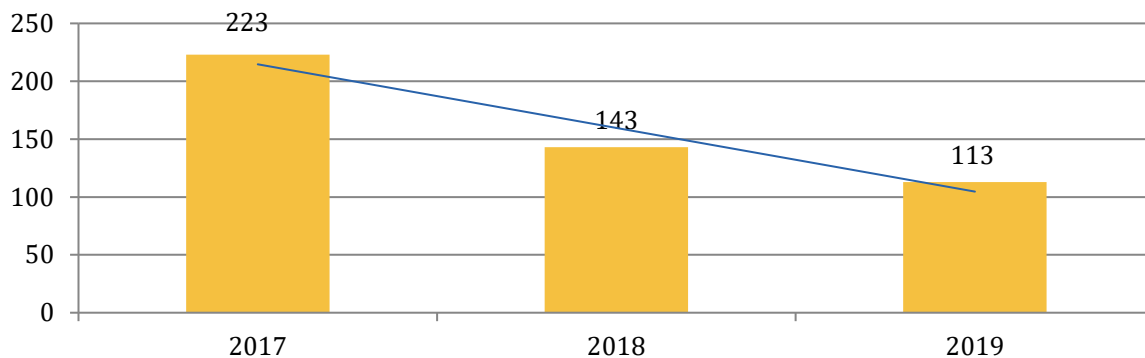
Tabela 7. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płć w latach 2017-2019

Lp.	pląc	2017	2018	2019
1	kobiety	69	57	22
2	mężczyźni	66	51	50
3	ogółem	135	108	72

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie trzech ostatnich lat. W 2019 roku przeprowadzono je ze 113 rodzinami, w 2018 roku - 143, a w 2017 roku - 223. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin uległa zmniejszeniu. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona linia trendu.

Wykres 15. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Kościelisko. Należą do nich:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- jednostki oświatowe,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Gminny Ośrodek Kultury Regionalnej,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny,
- Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci i Młodzieży,
- Punkt Wsparcia, Informacji i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

III. Diagnoza sytuacji społecznej w gminie Kościelisko

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelisku, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji oraz badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców w 2021 roku, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. Wyznaczono także główne obszary problemowe i przedstawiono analizę SWOT¹¹.

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

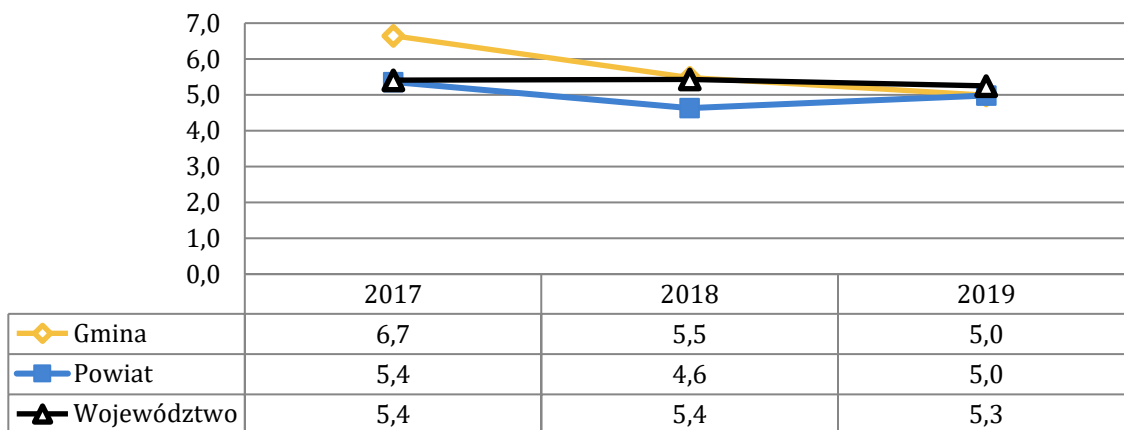
Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Analiza obszaru jakim jest wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej została rozpoczęta od przedstawienia wskaźnika dotyczącego małżeństw mieszkańców gminy Kościelisko, w porównaniu do wartości w całym województwie małopolskim oraz powiecie tatrzańskim. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba małżeństw na 1000 ludności systematycznie się zmniejszała - zarówno w Gminie, jak i całym województwie. W 2019 roku na terenie Gminy wskaźnik małżeństw kształtował się na takim samym poziomie jak w powiecie oraz był nieznacznie niższy niż w województwie.

¹¹ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

Wykres 16. Liczba małżeństw na 1000 ludności w gminie Kościelisko w porównaniu do powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku przyznanych zostało łącznie 376 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 1 747 świadczeń rodzinom z dwojką dzieci, 1 735 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 3 961 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

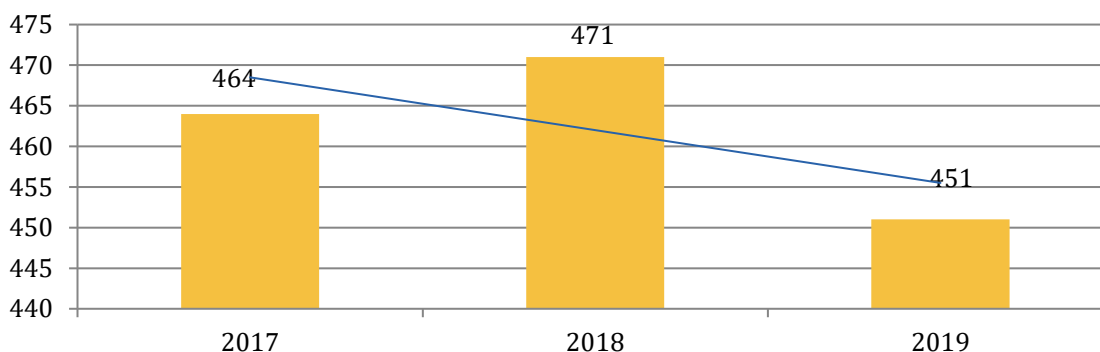
Tabela 8. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku

Lp.	liczba dzieci	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
1	jedno dziecko	376	38	338
2	dwoje dzieci	1 747	79	1 668
3	troje dzieci	1 735	19	1 716
4	czworo i więcej dzieci	3 961	45	3 916

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku skorzystało średnio 451 rodzin, czyli o 4% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 3% mniej niż w roku 2017. W latach 2017-2019 dostrzegalny jest zatem spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń.

Wykres 17. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby rodzin i świadczeń w latach 2017-2019 prezentuje poniższa tabela. W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało średnio 1 444 rodziny na łączną kwotę 15 171 478,00 zł, w 2018 roku – 677 rodzin, a wydatkowano na to 7 315 822,00 zł, natomiast w 2019 roku – 693 rodziny, na co przeznaczono 8 691 769,00 zł. W stosunku do 2017 roku nastąpił znaczny spadek średniej liczby rodzin, pobierających to świadczenie.

Tabela 9. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019 (dane dotyczą okresu od stycznia do czerwca)

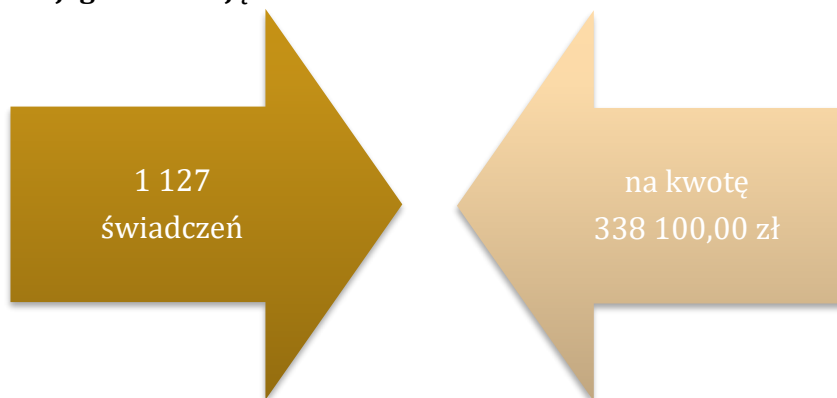
Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba rodzin	1444	677	693
2	kwota świadczeń (w złotych)	15 171 478	7 315 822	8 691 769

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku. Nowym zadaniem było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20. roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24. roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 2019 roku w ramach programu „Dobry start” wypłacono 1 127 świadczeń na łączną kwotę 338 100,00 zł.

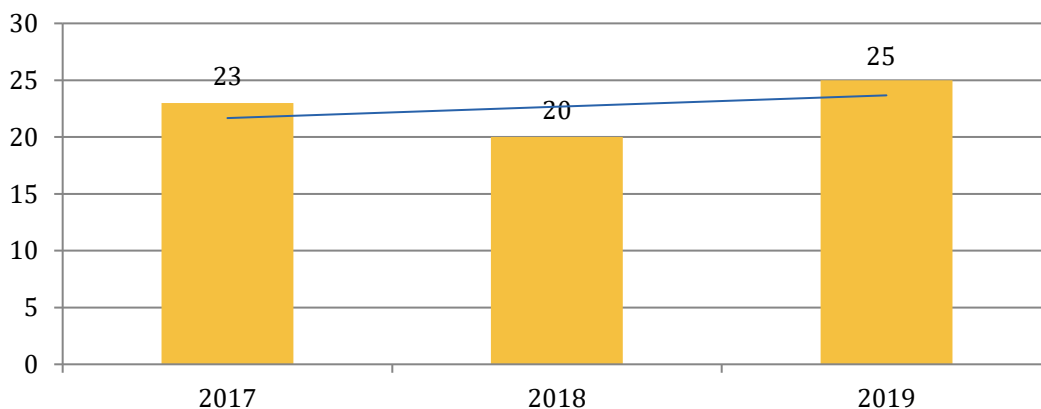
Rysunek 3. Liczba wypłaconych świadczeń w ramach programu „Dobry start” oraz środki przeznaczone jego realizację w 2019 roku

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w 2018 i 2019 roku

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczne jest wahanie liczby osób korzystających z omawianego świadczenia. W roku 2017 korzystały z niego 23 osoby, w 2018 roku – 20 osób, z kolei w 2019 roku – 25 osób.

Wykres 18. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019

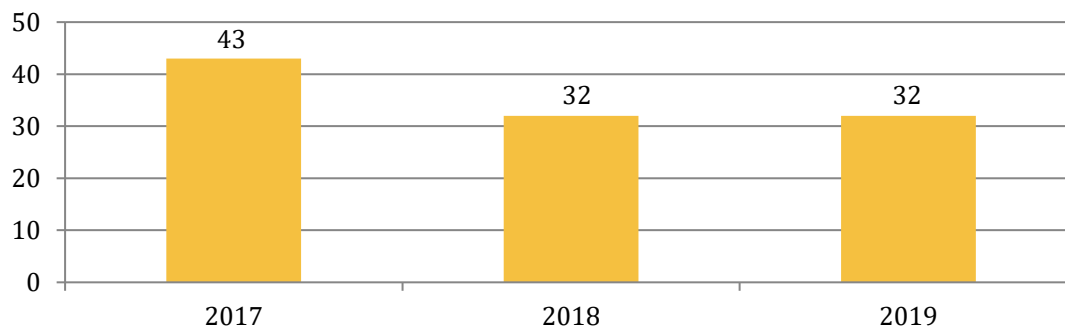

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na piątym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Na przestrzeni lat 2018-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych utrzymywała się na tym samym poziomie – 32 rodzin. W 2017 roku odnotowano iż 43 rodziny otrzymały pomocy i wsparcia z niniejszego powodu.

Wykres 19. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019

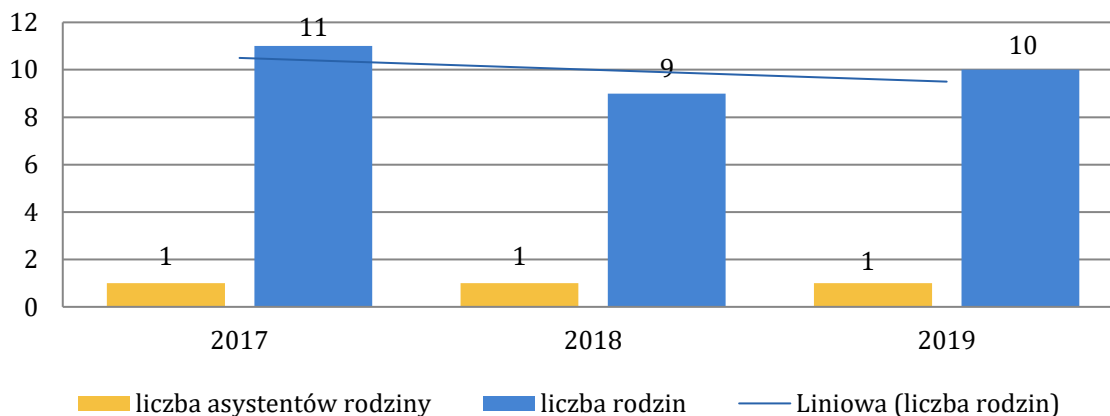

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelisku realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku. Kładzie ona nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościelisku zatrudniony jest jeden asystent rodziny. W 2019 roku w ramach realizacji ustawowego zadania prowadził on pracę w 10 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostawała na stałym poziomie, natomiast liczba rodzin objętych jego wsparciem ulegała wahaniom.

Wykres 20. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

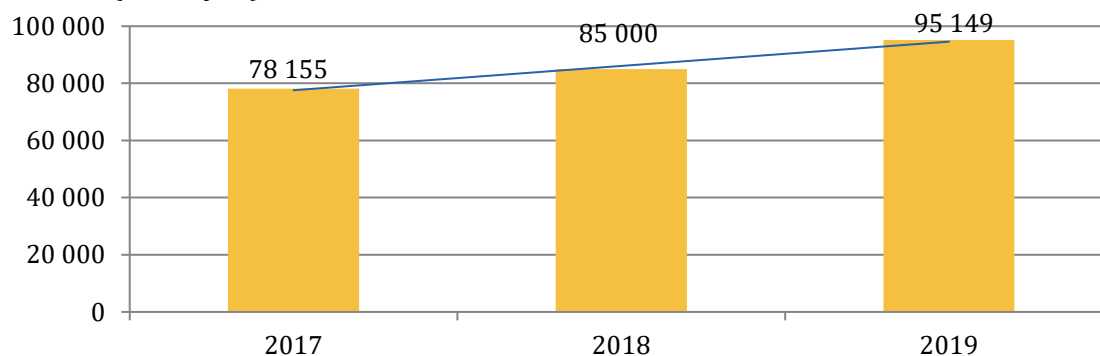
W roku 2019 w gminie Kościelisko nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

W ramach realizacji zadania związanego ze wspieraniem rodziny gmina Kościelisko poniosła koszty związane ze współfinansowaniem pobytu 8 dzieci w systemie pieczy zastępczej, z tego:

- 3 osób przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- 5 osób przebywających w rodzinach zastępczych (1 w rodzinie zawodowej, 1 – w rodzinie spokrewnionej, 3 – w rodzinach niezawodowych).

Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 95 149 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 21. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach wspierania rodziny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: jednostki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia.

Wyniki badań ankietowych

- W opinii badanych, w gminie Kościelisko należałoby utworzyć takie usługi społeczne dla rodzin jak: terapię dla dzieci/młodzieży – 50%, klub rodzica (prelekcje ze specjalistami, animator dla dzieci, pedagog podwórkowy) – 43%, mediacje rodzinne (partnerskie, małżeńskie, międzypokoleniowe) – 29% oraz terapię dla par/małżeństw – 27%. Ankietowani zauważyli również potrzebę utworzenia szkoły rodzenia – 14% oraz szkoły dla narzeczonych i małżeństw – 5%.
- Do głównych potrzeb z zakresu wspierania rodziny, których celem byłoby wyeliminowanie lub ograniczenie problemów występujących wśród rodzin ankietowani wymienili: specjalistyczną pomoc (psycholog, pedagog, logopeda, itp.) – 52%, poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne) – 51% oraz organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (48%).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich oraz samotnym rodzicielstwem,
- spadek wskaźnika małżeństw,
- zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych.

2. Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

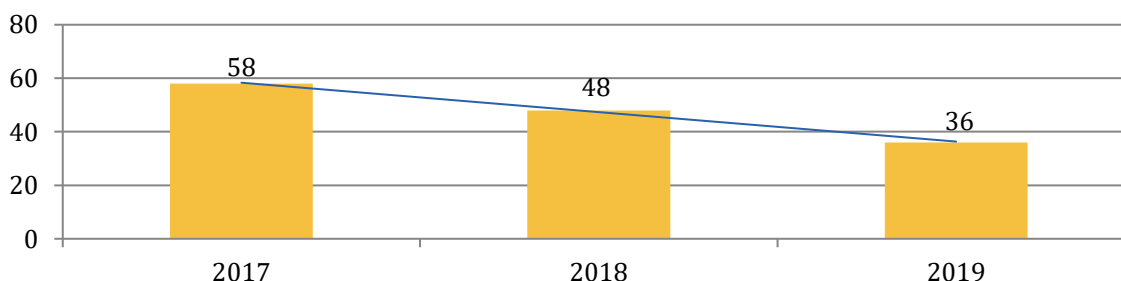
Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.*

Niepełnosprawność można rozpatrywać według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na czwartym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 36. Z prezentowanych danych wynika, że w porównaniu do 2017 roku liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa zmniejszeniu.

Wykres 22. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2017-2019. W 2017 roku przyznano 356 świadczeń na łączną kwotę 54 468,00 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wyniosła 421 na kwotę

66 361,00 zł, z kolei w 2019 roku kształtowała się na poziomie 372 świadczeń na kwotę 70 301,00 zł. W odniesieniu do 2017 roku liczba przyznanych świadczeń uległa wzrostowi.

Tabela 10. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2017-2019

Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba świadczeń	356	421	372
2	kwota świadczeń (zł)	54 468	66 361	70 301

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Od 2017 roku liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności również uległa wzrostowi. W 2017 roku przyznano 477 świadczeń, w 2018 roku – 534, natomiast w 2019 roku – 516.

Tabela 11. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba świadczeń	477	534	516
2	kwota świadczeń (zł)	72 981	84 373	97 454

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku przyznano 381 świadczeń dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 i 2019 roku – również 381. Systematycznie wzrasta przeznaczana na ten cel kwota pieniędzy.

Tabela 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019

Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba świadczeń	381	381	381
2	kwota świadczeń (zł)	58 293	60 241	72 118

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W 2019 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 102 świadczenia, a więc o 26 mniej niż w roku ubiegłym oraz o 19 mniej niż w roku 2017.

Tabela 13. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2017-2019

Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba świadczeń	121	128	102
2	kwota świadczeń (zł)	61 870	68 315	61 589

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Wyniki badań ankietowych

- W opinii badanych mieszkańców, aby wyeliminować lub ograniczyć problemy występujące wśród osób z niepełnosprawnościami należałoby: zapewnić rehabilitację, w tym dostęp do bezpłatnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego – 63%, zlikwidować bariery architektoniczne – 62% oraz umożliwić wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego – 51%.
- W opinii badanych, osoby z niepełnosprawnościami w gminie Kościelisko najczęściej spotykają się z takimi problemami jak: brak odpowiedniej infrastruktury – 60%, brak dostępu do opieki zdrowotnej i rehabilitacji – 50%, izolacją społeczną – 45%, mała dostępność zorganizowanych form wsparcia – 45%, brak odpowiednich miejsc pracy – 45% oraz problemy finansowe – 36%. 16% respondentów wskazało na brak akceptacji osób niepełnosprawnych w środowisku.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności,
- wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne,
- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych.

3. Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹².

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

¹² www.psychiatriapolska.pl

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę to, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ryzyko nasilenia się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

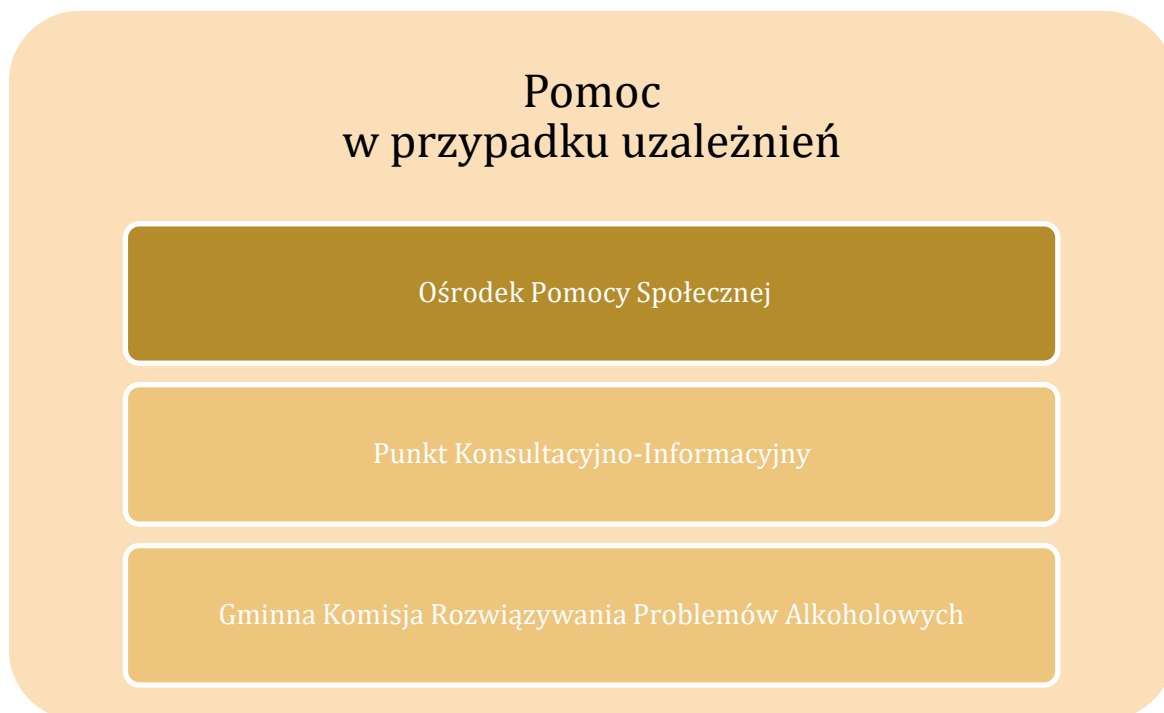

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹³. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z przyjętego uchwałą nr XX/1785/20 Rady Gminy w Kościelisku z dnia 17 grudnia 2020 r. *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Kościelisko na rok 2021*.

¹³ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie gminy Kościelisko mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościelisku działania, w ramach przysługujących jej uprawnień. W 2019 roku przeprowadzili oni rozmowy z 19 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 6 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 14 osób uzależnionych od alkoholu. W stosunku do roku ubiegłego odnotowany został wzrost liczby osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, z którymi przeprowadzono rozmowy. Dane dotyczące działań GKRPA w Kościelisku podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019

Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	20	15	19
2	liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	3	5	6
3	liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	20	9	14
4	liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	5	4	5

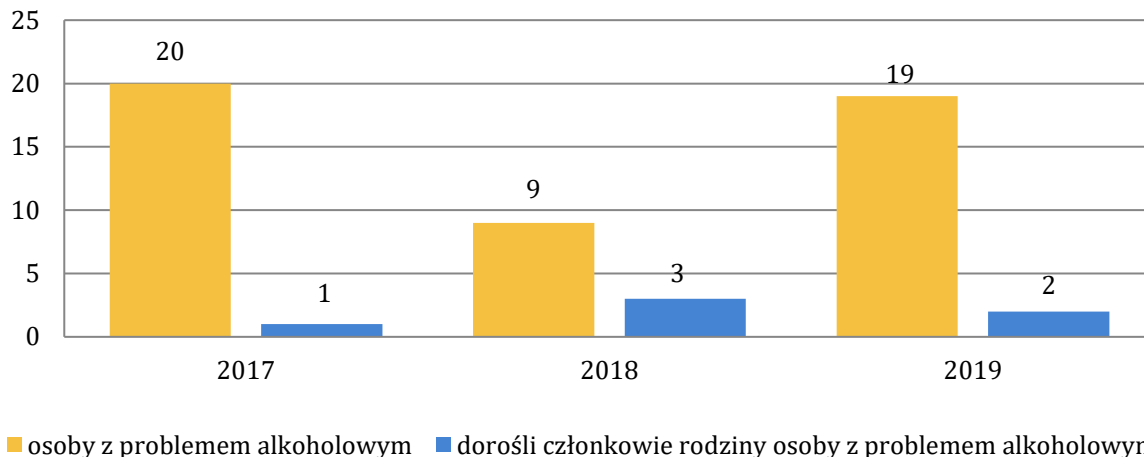
Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym udzielono porad 19 osobom z problemem alkoholowym oraz 2 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym. Dane źródłowe wykazują, że na przestrzeni ostatnich lat liczba osób zgłaszających się po poradę

do Punktu, ulegała wahaniom. W 2017 roku udzielono porad łącznie 21 osobom, w 2018 roku 12 osobom, natomiast w 2019 roku - 21.

Wykres 23. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie gminy Kościelisko funkcjonuje samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA).

Wśród uczniów prowadzone są programy profilaktyczne rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. W 2019 roku wzięło w nich udział 180 uczniów oraz 9 nauczycieli/wychowawców.

Corocznie organizowane były również inne, nierekomendowane programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej. W 2019 roku wzięło w nich udział 110 uczniów oraz 8 nauczycieli.

Tabela 15. Liczba uczestników programów profilaktycznych z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży w latach 2017-2019

Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	uczniowie	150	70	110
2	nauczyciele	8	4	8

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach zadań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi zrealizowano następujące działania:

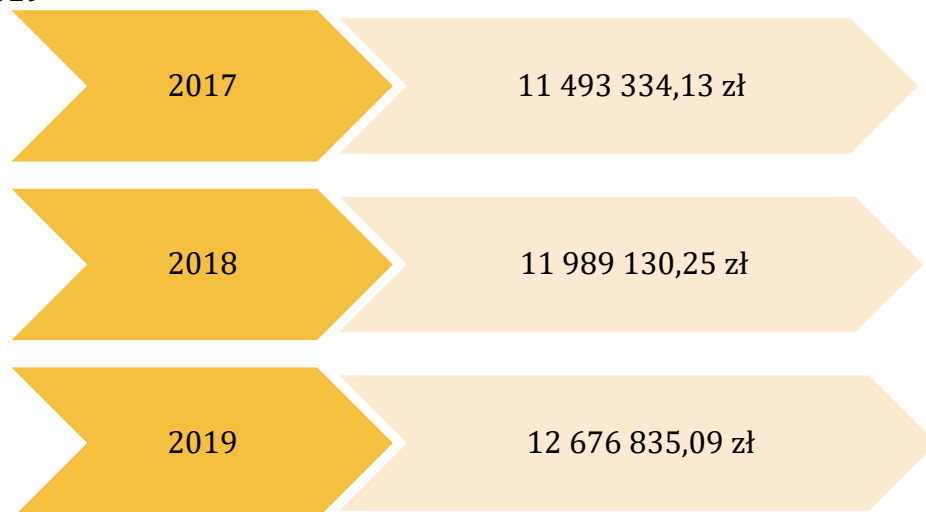
- prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- powadzenie zajęć ruchowo - tanecznych w SP w Dzianiszu w wymiarze 4 godz.,
- prowadzenie świetlicy terapeutycznej w Witowie w wymiarze 3 godz. tygodniowo,
- prowadzenie zajęć koła szachowego w SP Witów w wymiarze 2 godz. tygodniowo,
- prowadzenie zajęć sportowych na sali gimnastycznej w Witowie w wymiarze 4 godz. tygodniowo,
- w okresie styczeń-marzec 2019 realizowano projekt „Jeźdź z głową” obejmował on 20 godzinną naukę jazdy na nartach dla 69 uczniów z klas I-III szkół podstawowych, korzystanie z wyciągów narciarskich Białe Potok, Uboc i Pod Butorowym oraz z wypożyczalni sprzętu narciarskiego. Projekt otrzyma dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego w kwocie 16 300 zł. Równocześnie

prowadzone były przez KS REGLE zajęcia nauki jazdy na nartach zgodnie z projektem Ministerstwa Sport dla 75 uczniów na Polanie Biały Potok,

- w okresie marzec – czerwiec realizowano naukę pływania dla uczniów klas III w Termach chochołowskich,
- dofinansowano wyjazd grupy uczniów do Divion we Francji,
- zorganizowano wymian uczniów z Gmin Twardoszyn,
- dofinansowano wyjazd uczniów z Dzianisza na zieloną szkołę,
- dofinansowano wyjazd koła Kultury i Hałury z Kościeliska (56 uczniów + 4 opieki) do Teatr Słowackiego w Krakowie na spektakl SMOK,
- dofinansowano wyjazd zespołu regionalnego uczniów z Kościeliska na Festiwal „Dzieci Gór”,
- dla uczniów w klas 1-3 SP przeprowadzono zgodnie z rekomendacjami PARPA program profilaktyczny pn. „Spójrz Inaczej”.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Kościelisko. W 2019 roku wartość alkoholu sprzedanego wyniosła łącznie 12 676 835,09 zł, w tym: 5 656 160,61 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 1 920 187,09 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 5 100 487,39 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%.

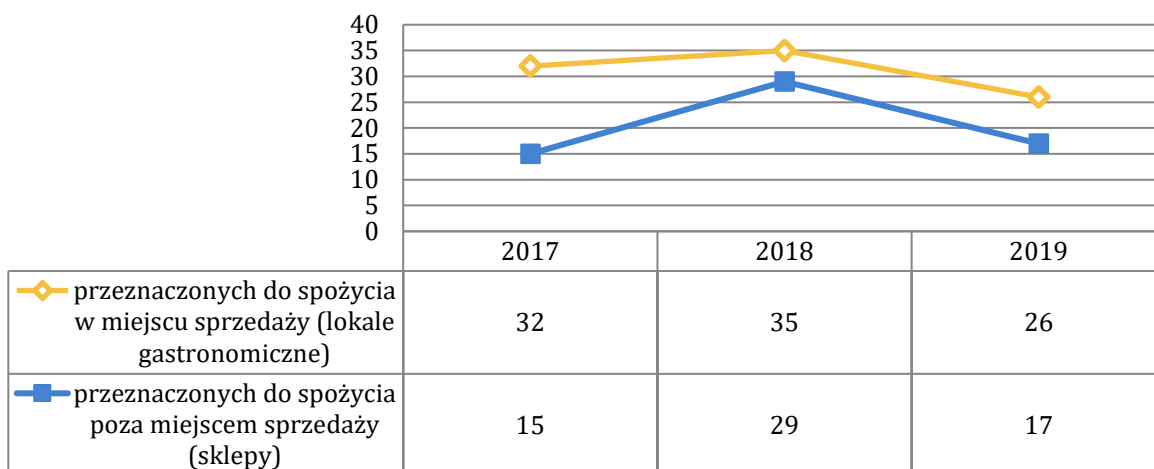
Rysunek 4. Łączna wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Kościelisko w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku na terenie gminy Kościelisko znajdowały się łącznie 43 punkty sprzedaży napojów alkoholowych, w tym: 17 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 26 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu ulegała wahaniom, natomiast liczba lokali gastronomicznych nieco spadła.

Wykres 24. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Kościelisko na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Wyniki badań ankietowych

- Z opinii respondentów wynika, że na terenie Gminy występuje problem uzależnień (82%). Przeciwnego zdania jest 2% badanych, zaś 16% nie ma wiedzy na ten temat.
- Ankietowani są zdania, że powodem uzależnień są: pijący rodzice – 54%, indywidualne skłonności do popadania w nałogi – 50%, niska samoocena – 37%, bezrobocie – 32% i depresja – 31%.
- Z analizy wyników badań zrealizowanych wśród mieszkańców wynika, że w celu pomocy osobom uzależnionym należałoby zapewnić pomoc psychologiczno-terapeutyczną – 75%, realizować działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży (kształtowanie świadomości wśród młodzieży) – 56% oraz osób starszych – 40%, a także organizować kampanie społeczne/edukację społeczną – 34%, udzielać pomocy prawnej – 32% oraz tworzyć grupy wsparcia – 31%.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- brak świadomości części mieszkańców odnośnie wpływu picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka,
- wzrost wartości sprzedawanego alkoholu na przestrzeni trzech lat,
- zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w związku z występowaniem pandemii COVID-19.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

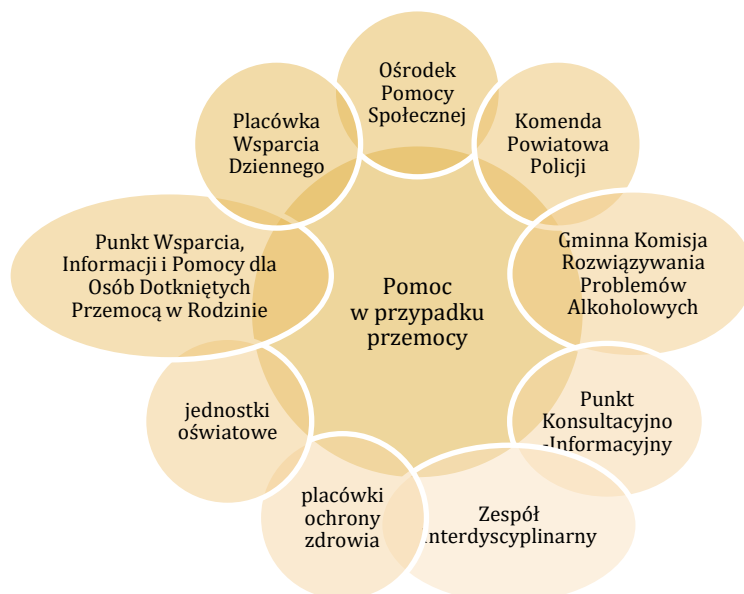
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

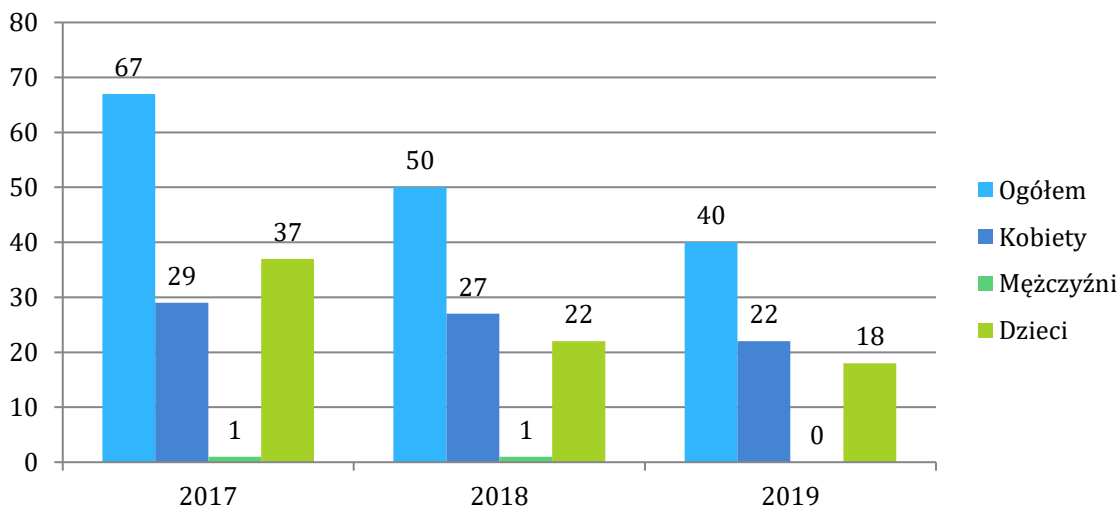
Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Kościelisko zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi następujący przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Straży, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2027*. Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Kościelisko mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

Jak można zauważyć na poniższym wykresie, w latach 2017-2019 spadła liczba osób doznających przemocy w rodzinach (z 67 w 2017 roku do 40 w 2019 roku). Częściej przemocy doznawały kobiety, a najrzadziej mężczyźni.

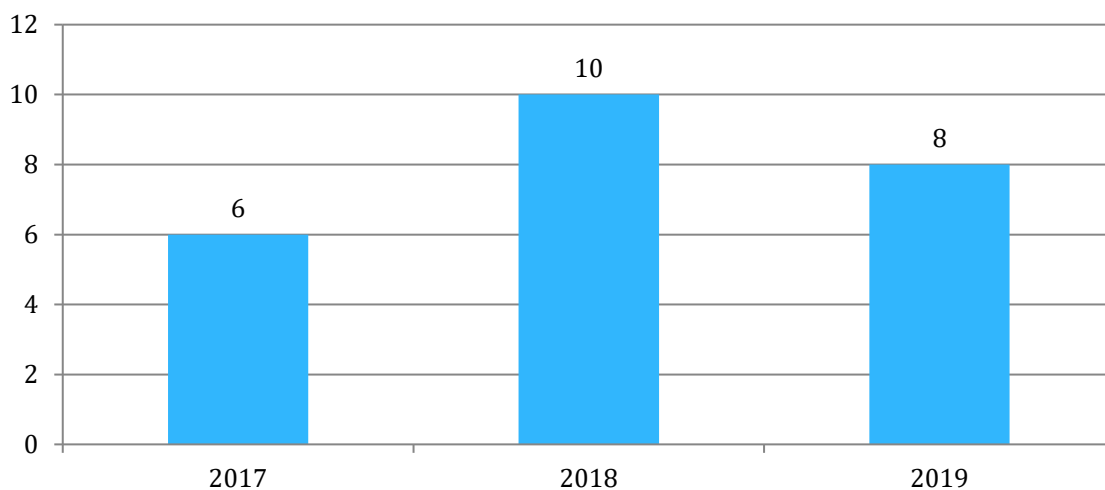
Wykres 25. Charakterystyka osób doznających przemocy w rodzinie w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie za lata 2017-2019

W latach 2017-2019 liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gminy Kościelisko wahała się. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

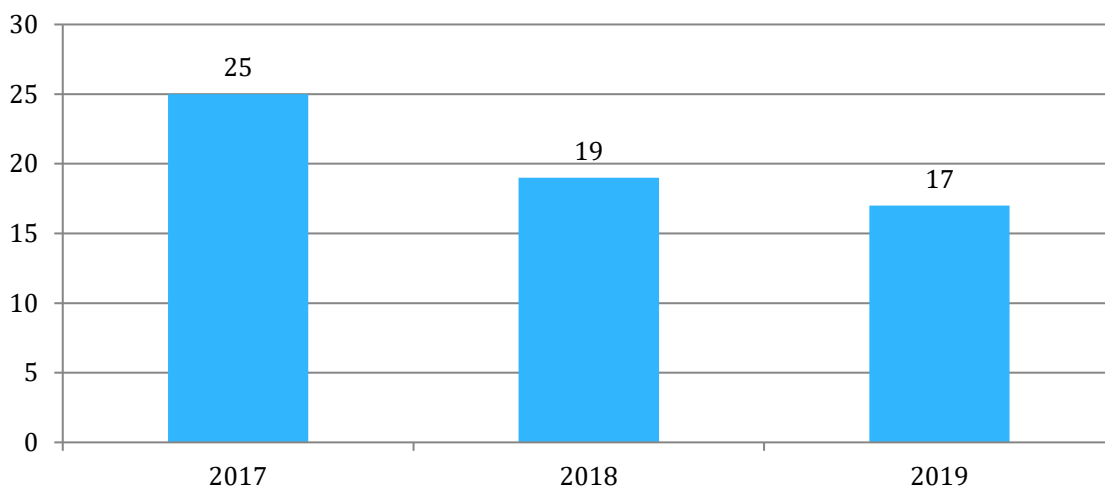
Wykres 26. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie za lata 2017-2019

Na przestrzeni lat 2017-2019 spadła liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego, z 25 w 2017 roku do 17 w 2019 roku.

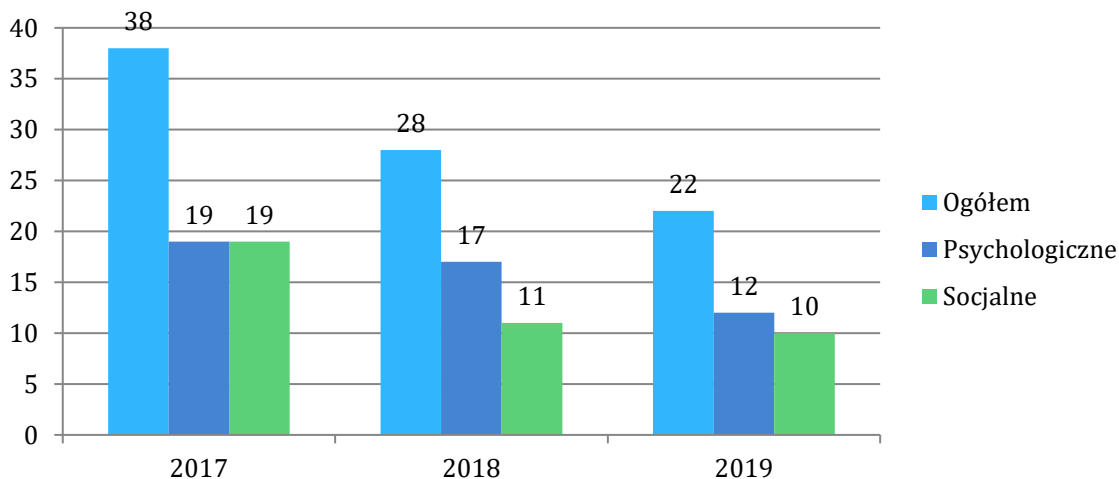
Wykres 27. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołów Interdyscyplinarnych w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie za lata 2017-2019

W latach 2017-2019 zmalała liczba osób objętych specjalistycznym poradnictwem (38 w 2017 roku, 28 w 2018 roku, 22 w 2019 roku). Najczęściej mieszkańcy gminy Kościelisko korzystali z poradnictwa psychologicznego.

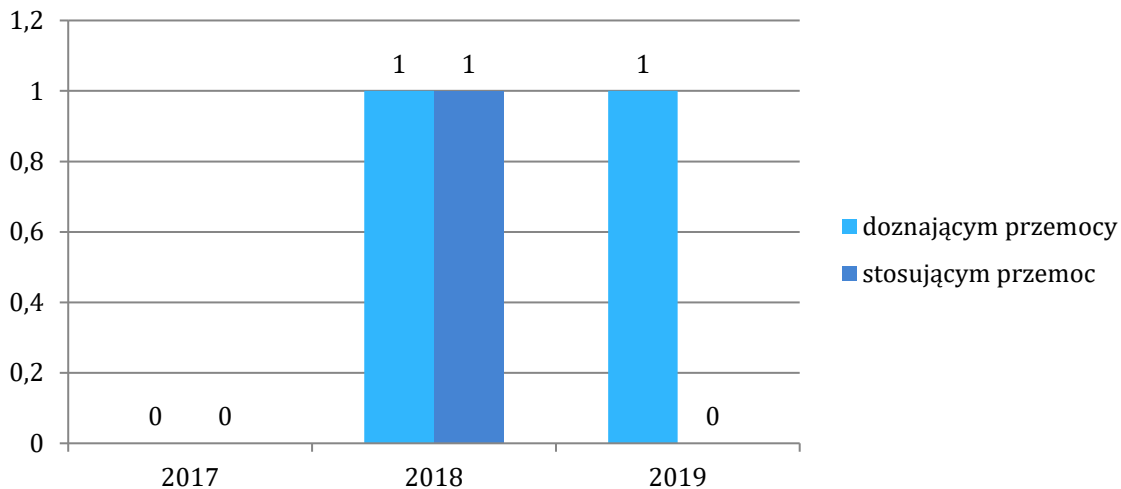
Wykres 28. Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie za lata 2017-2019

Jak można zauważyć na poniższym wykresie, w latach 2017-2019 z porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym częściej korzystały osoby doznające przemocy w rodzinie niż ją stosujące.

Wykres 29. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie PARPA G-1 za lata 2017-2019

W roku 2019 roku Zespół Interdyscyplinarny realizował działania edukacyjne skierowane do rodziców o tematyce dotyczącej przemoc w rodzinie, przede wszystkim omawiające prawidłowe metody wychowawcze oraz szeroko rozumiane „wychowanie bez przemocy” we wszystkich Szkołach Podstawowych w gminie Kościelisko.

W dniach 06-08.11.2019 roku odbyły się szkolenia dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie z udziałem dofinansowania ze środków otrzymanych od Wojewody Małopolskiego. W szkoleniu nt. „Przemoc wobec dziecka” brało udział 12 osób, w szkoleniu nt. „Profilaktyka przemoc, zasady prowadzenia oddziaływań uprzedzających” brało udział 11 osób, natomiast w szkoleniu nt. „Zjawisko przemoc w rodzinie oraz sytuacja psychologiczna osób doznających tej przemoc, zachowania osób stosujących przemoc w rodzinie” brało udział 9 osób.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli także w superwizji realizowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie z udziałem dofinansowania ze środków otrzymanych od Wojewody Małopolskiego. W superwizji uczestniczyło 9 osób.

Przy Zespole Interdyscyplinarnym działa Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, gdzie pełnione są dyżury psychologa i pracowników socjalnych. W 2019 roku z usług świadczonych w Punkcie skorzystało 26 osób.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Kościelisko w 2019 roku udzielił pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie o łącznej liczbie 61 osób.

Wyniki badań ankietowych

- Niepokojący jest fakt, że aż 48% badanych spotkało się ze zjawiskiem przemoc domowej w swoim najbliższym otoczeniu.
- W opinii respondentów, do przemoc domowej mogą przyczyniać się: uzależnienia – 88%, nieumiejętność radzenia sobie z problemami/trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi – 58%, przemoc pokoleniowa w rodzinie – 45% oraz stres – 32%.
- Do działań wspierających osoby zagrożone przemocą w powinno się zaliczyć: izolowanie ofiar od osób stosujących przemoc – 66%, zwiększenie dostępności do bezpłatnej porady prawnej, psychologicznej – 62%, leczenie uzależnień – 60%, zwiększenie świadomości

społecznej poprzez akcje informacyjne, profilaktykę – 33%, tworzenie grup wsparcia – 32% oraz wsparcie mediatora – 23%.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoka liczba dzieci doznających przemocy domowej,
- wysoka liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

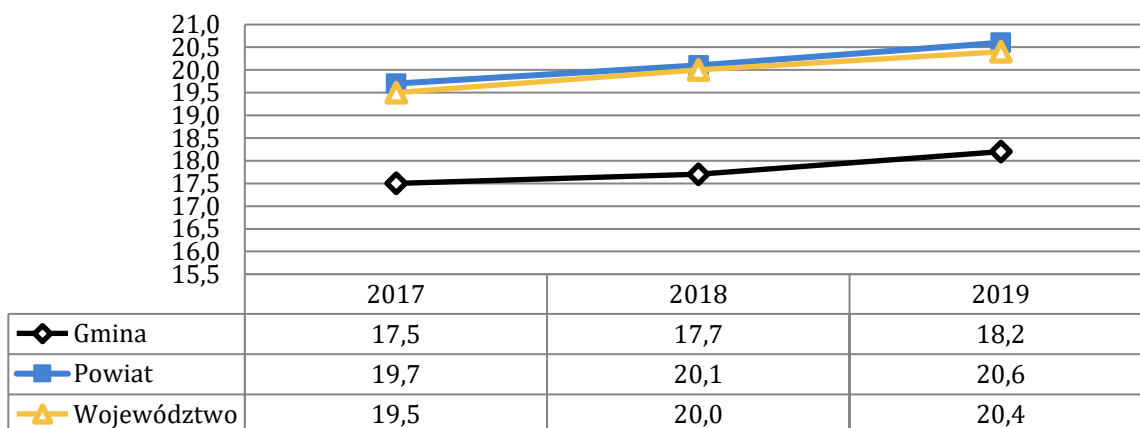

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w gminie Kościelisko jest niższy względem powiatu i całego województwa. Na przestrzeni ostatnich trzech lat udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie, powiecie i województwie systematycznie się zwiększał. Różnica między 2017, a 2019 rokiem w gminie Kościelisko wynosi 0,7 pp., w powiecie tatrzańskim 0,9 pp., natomiast w województwie małopolskim również 0,9 pp. Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

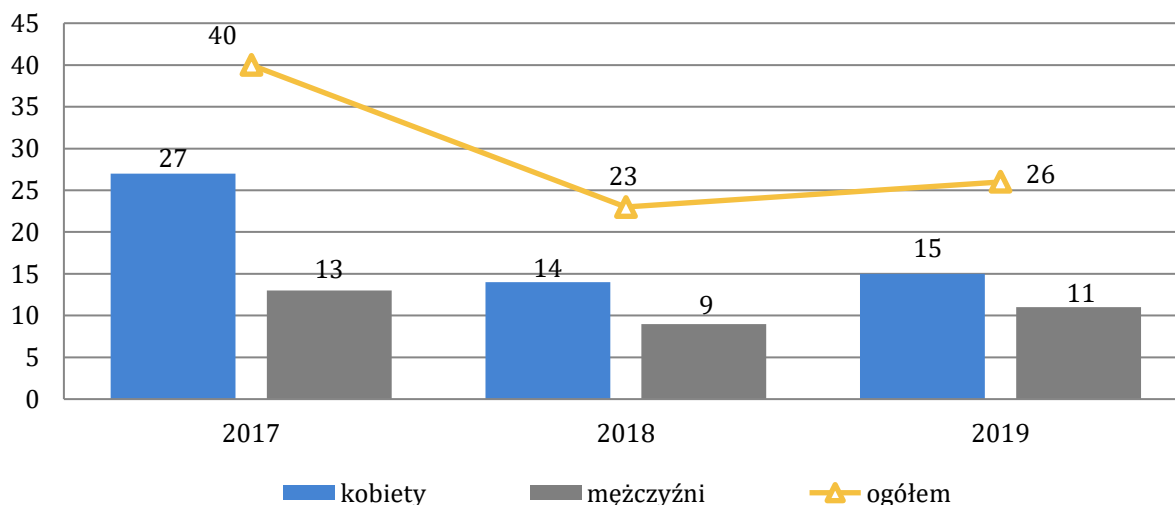
Wykres 30. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Kościelisko, powiecie tatrzańskim oraz województwie małopolskim na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba mieszkańców Gminy w wieku poprodukcyjnym korzystających ze wsparcia pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku 26 osób. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 15, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn - 11. W stosunku do 2017 roku dostrzec można spadek liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym.

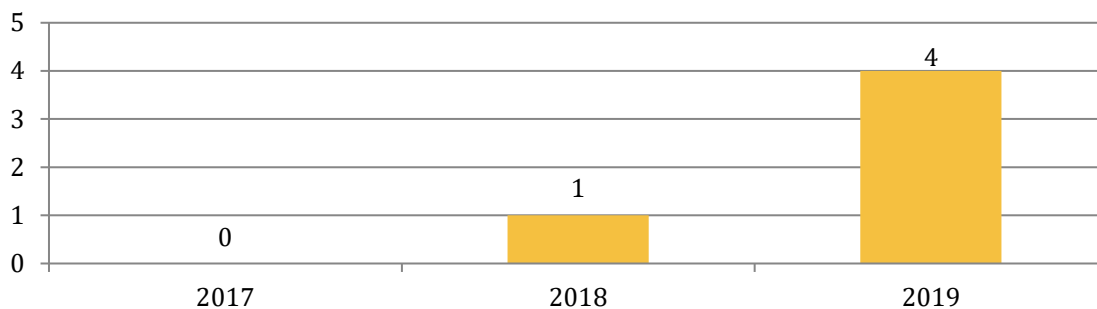
Wykres 31. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelisku realizował usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2019 roku objęte tego typu usługami były 4 osoby, w roku 2018 – 1, a w roku 2017 – 0. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczny jest spadek w zakresie liczby osób objętych usługami opiekuńczymi.

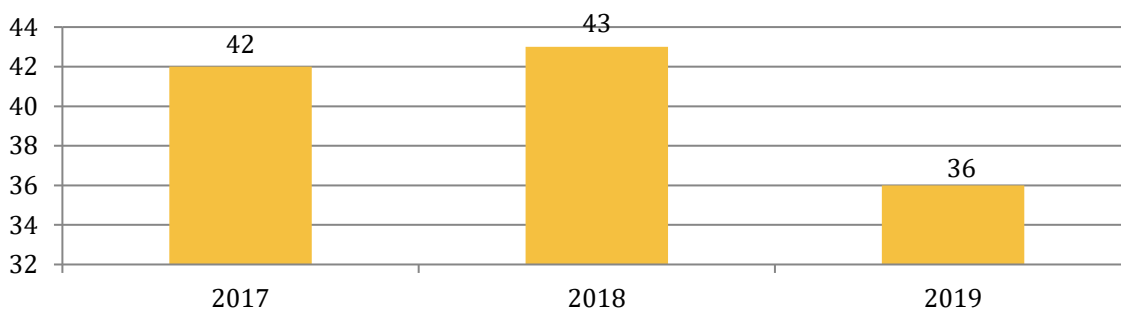
Wykres 32. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak to ma miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2019 roku omawiany zasiłek pielęgnacyjny został przyznany 36 mieszkańcom Gminy powyżej 75 roku życia.

Wykres 33. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczbę osób, którym opłacono pobyt w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje poniższa tabela. Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W 2019 roku, w porównaniu do poprzednich lat, liczba osób przebywających w DPS kształtowała się na nieznacznie wyższym poziomie. Wzrosła również przeznaczona na ten cel kwota świadczeń.

Tabela 16. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba osób	7	9	11
2	kwota świadczeń (zł)	176 979	182 030	304 619

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelisku w 2019 roku realizował projekt „Bezpieczny i zdrowy senior – profilaktyka i edukacja seniorów z terenu gminy Kościelisku” Wsparciem objęte zostały osoby w wieku senioralnym – 16 osób. W ramach projektu odbyły się spotkania z seniorami w formie prelekcji i warsztatów integrujące uczestników a promujące zdrowe odżywianie, informujące nt. bezpieczeństwa w tym omówienie szeroko pojętego zagadnienia oszustw i wyłudzeń na wnuczka, niebezpieczeństwa wynikającego z podpisywania niekorzystnych umów kupna towarów i usług zawieranych pod presją czasu oraz bezpiecznych

zachowań na drodze, warsztaty z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej, warsztaty – robótki ręczne i przygotowywanie ozdób świątecznych oraz spotkanie przedświąteczne.

Wyniki badań ankietowych

- Osoby starsze w gminie Kościelisko najczęściej borykają się z takimi problemami społecznymi jak samotność – 73%, ograniczony dostęp do specjalistów – 62%, problem z przemieszczaniem się – 55% i przewlekłe choroby – 51%. Część mieszkańców wskazała na brak wsparcia ze strony rodziny i organizacji – 32% oraz ubóstwo – 25%.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.

7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

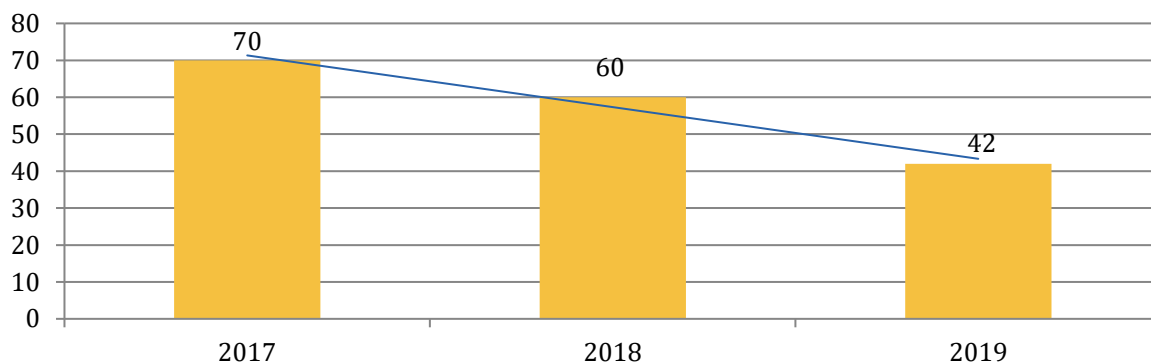

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na czwartym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelisku z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 42. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin zmniejszyła się o 40%.

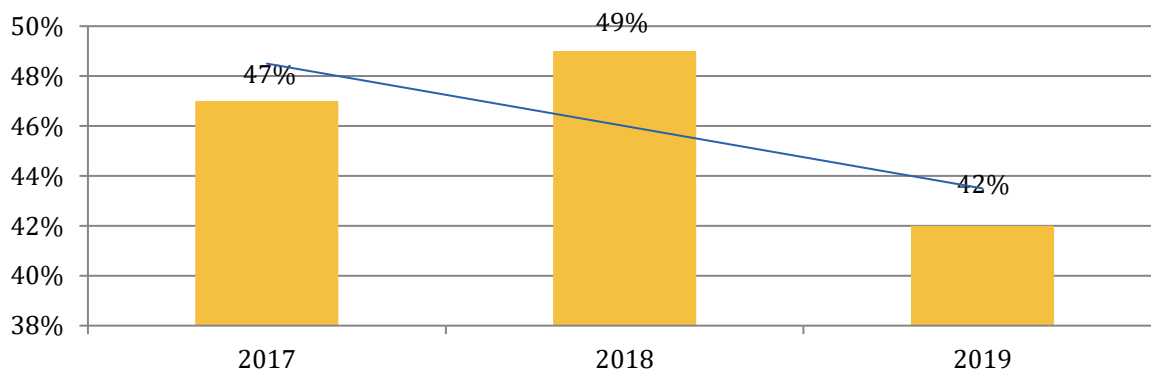
Wykres 34. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich obserwowany jest jego spadek – z 47% w 2017 roku do 42% w 2019 roku.

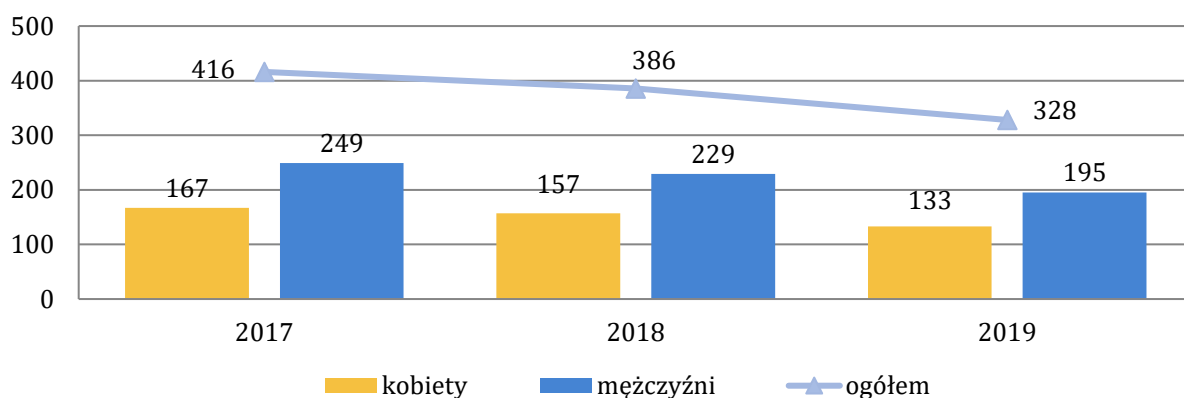
Wykres 35. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 328 mieszkańców gminy Kościelisko. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego o 15%, a w porównaniu do roku 2017 o 21%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2019 roku mniej niż mężczyzn (liczba kobiet - 133, liczba mężczyzn - 195).

Wykres 36. Mieszkańcy gminy Kościelisko zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019 (stan na koniec grudnia)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 5,9% mieszkańców gminy Kościelisko, przy czym udział mężczyzn był wyższy od kobiet. Na przestrzeni ostatnich trzech lat dostrzec można pozytywną, malejącą tendencję w tym zakresie. Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy w stosunku do 2017 roku zmniejszył się o 1,4 pp. W całym województwie osoby bezrobotne stanowiły w 2019 roku 3,0% wszystkich mieszkańców, a więc sytuacja w Gminie była pod tym względem mniej korzystna i jednocześnie gorsza niż w odniesieniu do powiatu tatrzańskiego.

Tabela 17. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Kościelisko zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 w porównaniu do powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego (w procentach, stan na koniec grudnia)

Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019	
1	Gmina	mężczyźni	8,6	7,9	6,7
		kobiety	6,3	6,0	5,1
		ogółem	7,5	7,0	5,9
2	Powiat	mężczyźni	8,1	7,3	6,3
		kobiety	6,5	6,1	5,1
		ogółem	7,3	6,7	5,7
3	Województwo	mężczyźni	3,2	2,8	2,5
		kobiety	4,5	4,2	3,6
		ogółem	3,8	3,4	3,0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy zatem do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwanie bezrobotnych mieszkańców gminy Kościelisko oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców, w porównaniu do powiatu tatrzańskiego oraz województwa małopolskiego. W latach 2017-2019 ich udział w Gminie ulegał wzrostowi – w 2019 roku 40% wszystkich zarejestrowanych w PUP mieszkańców stanowiły osoby długotrwanie bezrobotne. Sytuacja w Gminie prezentowała się podobnie jak w powiecie i lepiej niż w całym województwie małopolskim.

Tabela 18. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Kościelisko oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu tatrzańskiego oraz województwa małopolskiego w latach 2017-2019 (stan na koniec grudnia)

Lp.	wyszczególnienie		2017	2018	2019
1	Gmina	liczba osób	265	249	197
		udział (%)	35%	35%	40%
2	Powiat	liczba osób	1 929	1 747	1 432
		udział (%)	37%	37%	39%
3	Województwo	liczba osób	42 070	36 078	30 038
		udział (%)	47%	50%	52%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że w stosunku do 2017 roku nastąpił spadek udziału osób mających więcej niż 50 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Różnica pomiędzy rokiem 2019, a 2017 dla tej grupy osób kształtuje się na poziomie 2 pp. Spadek dostrzegalny jest również w przypadku osób do 25 roku życia (w porównaniu do 2017 roku na poziomie 3 pp.). W całej Polsce udział bezrobotnych mieszkańców powyżej 50 roku życia wyniósł w 2019 roku 27%, a więc był większy niż w gminie Kościelisko, natomiast udział osób do 25 roku życia - 11%, co jest mniejszą wartością niż w Gminie.

Tabela 19. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Kościelisko w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019 (stan na koniec grudnia)

Lp.	kategoria wiekowa	2017		2018		2019	
		liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
1	do 25 roku życia	81	19%	70	18%	53	16%
2	do 30 roku życia	134	32%	130	34%	112	34%
3	powyżej 50 roku życia	109	26%	102	26%	79	24%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelisku w 2019 roku realizował projekt „Aktywizacja społeczno-zawodowa w gminie Kościelisko”, w którym brało udział 8 mieszkańców Gminy. W ramach projektu prowadzone było poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne, treningi kompetencji i umiejętności społecznych. Realizowane były kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy, staże przygotowujące do podjęcia zatrudnienia oraz praca socjalna. Ponadto osoby biorące udział w projekcie objęte były wsparciem finansowym.

W związku z pandemią COVID-19 oraz wprowadzonymi obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzaniem obostrzeniami oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Wyniki badań ankietowych

- W opinii badanych mieszkańców gminy Kościelisko, aby wyeliminować lub ograniczyć problemy występujące wśród osób bezrobotnych należałoby: organizować kursy, staże, szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe - 75%, podejmować aktywizację zawodową osób młodych (kursy, szkolenia, itp.) - 61% oraz starszych - 52%, a także inicjować powstawanie nowych miejsc pracy - 52%. W dalszej kolejności respondenci wskazali na: organizowanie doradztwa zawodowego wśród osób dorosłych - 45%, pomoc w poszukiwaniu pracy - 44%, aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych (kursy, szkolenia, itp.) - 37%, organizowanie doradztwa zawodowego wśród młodzieży - 36%, inicjowanie powstawania spółdzielni socjalnych - 18%, wsparcie finansowe - 17% oraz wspieranie działalności/inicjatyw powstawania nowych organizacji pozarządowych oferujących wsparcie dla osób bezrobotnych - 15%.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoki udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

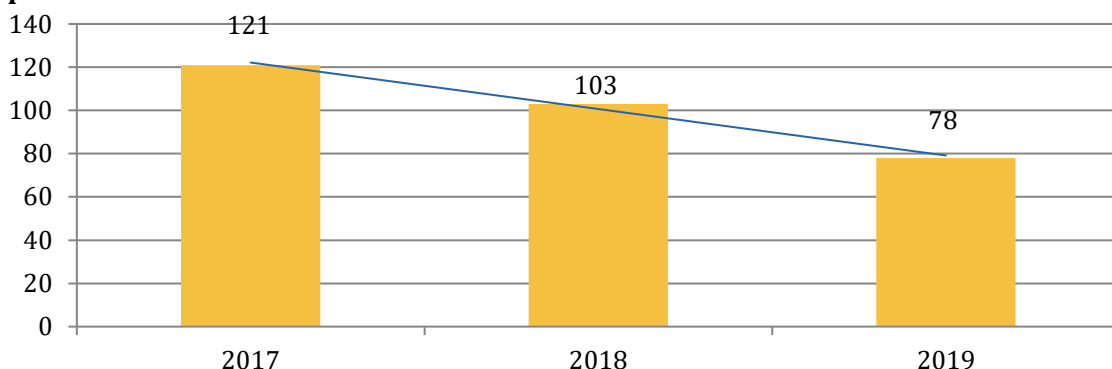

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2017-2019 spadkowi. W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 121 rodzin, w 2018 roku - 103, natomiast w 2019 roku - 78.

Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 18 osób, tj. o 16% mniej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 39% mniej w stosunku do 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 21 – co oznacza spadek o 32% w stosunku do roku 2018 i spadek o 42% w odniesieniu do roku 2017. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2019 roku 108 osobom, czyli mniejszej liczbie osób niż w 2017 roku (o 16%) i 2018 roku (23%).

Tabela 20. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019

Lp.	rodzaj zasiłku	2017		2018		2019	
		liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
1	zasiłek stały	29	133 971	21	111 105	18	107 041
2	zasiłek okresowy	36	58 986	31	43 448	21	41 904
3	zasiłek celowy	129	123 177	140	104 351	108	119 839

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelisku od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 32 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 67 osobom. W ciągu ostatnich trzech lat liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne ulegała wahaniom, natomiast otrzymujących świadczenie niepieniężne uległa spadkowi (o 27% w porównaniu do 2017 roku).

Tabela 21. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019

Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	świadczenie pieniężne	30	50	32
2	świadczenie niepieniężne	92	75	67

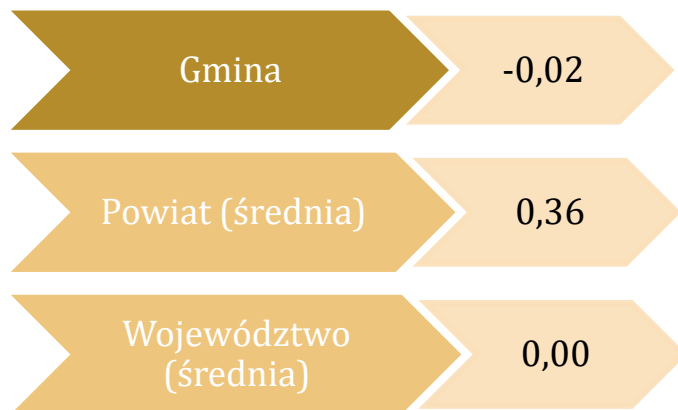
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Kościelisko na niższym poziomie, niż ma to miejsce na terenie całego województwa i powiatu tatrzańskiego. Na wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w Gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano

świadczenie (pieniężne/ niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców Gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. W gminie Kościelisko jest on ujemny i wynosi -0,02.

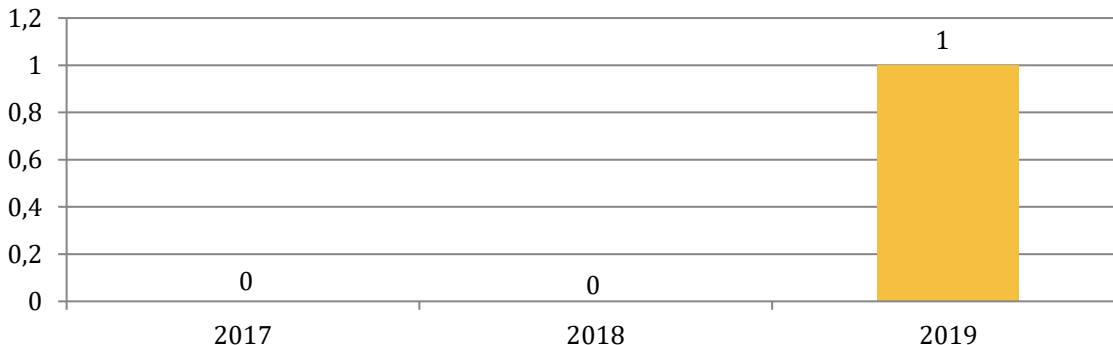
Rysunek 5. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Kościelisko, powiecie tatrzańskim oraz województwie małopolskim w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymała 1 rodzina. Informacje w tym zakresie na przestrzeni lat 2017-2019 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wyniki badań ankietowych

- Zdaniem 76% ankietowanych, na terenie Gminy mieszkają rodziny ubogie.
- Badani są zdania, że przyczyną ubóstwa w gminie Kościelisko jest życiowa niezaradność mieszkańców – 72%, uzależnienia – 72% oraz ubóstwo dziedziczne – 38%. Ankietowani wskazali również na bezrobocie – 27%, przewlekłe choroby – 27% i niepełnosprawność – 13%.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczzonej bezradności.

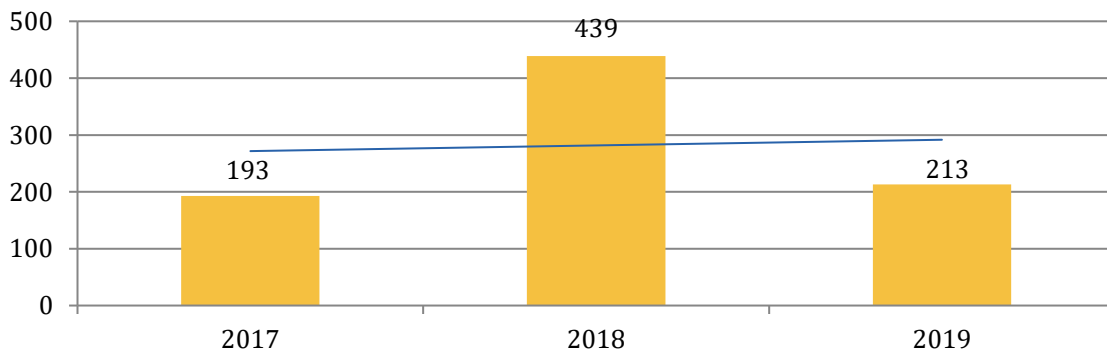
9. Problem przestępczości

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

W 2019 roku w gminie Kościelisko odnotowano 213 przestępstw¹⁴, co oznacza, iż na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 24,08 przestępstw. Wartość ta jest nieznacznie większa od wartości dla województwa małopolskiego, gdzie wyniosła 23,50 oraz większa od wartości w całej Polsce, gdzie kształtowała się na poziomie 20,75. Analiza materiału badawczego pokazuje, że na przestrzeni lat 2017-2019 liczba stwierdzonych przestępstw ulegała wahanom.

Wykres 39. Liczba przestępstw stwierdzonych w gminie Kościelisko na przestrzeni lat 2017-2019 (prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Gminy)

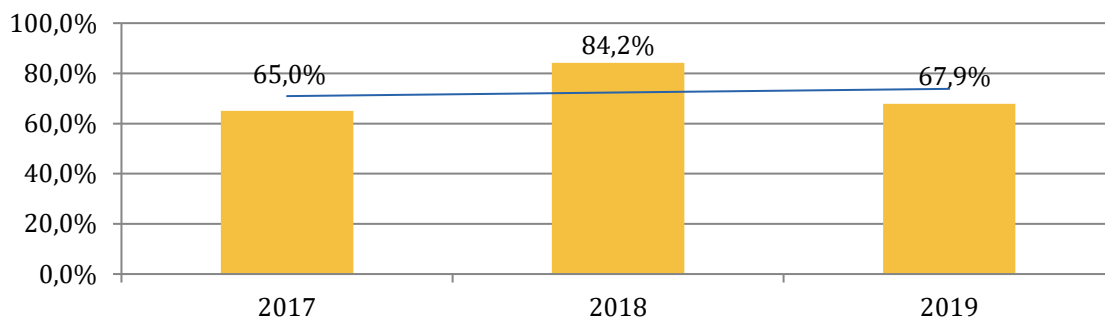

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Rozpatrując kwestię wykrywalności przestępstw na terenie gminy Kościelisko można zauważyć, że w 2019 roku wskaźnik ten był znacznie niższy od wskaźnika wykrywalności na terenie województwa małopolskiego (79,20%) oraz całej Polski (73,10%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem wyniósł 67,9%. Dane statystyczne pokazują, że w stosunku do 2017 roku uległ on wzrostowi.

¹⁴ Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców gminy Kościelisko.

Wykres 40. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Kościelisko w latach 2017-2019

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

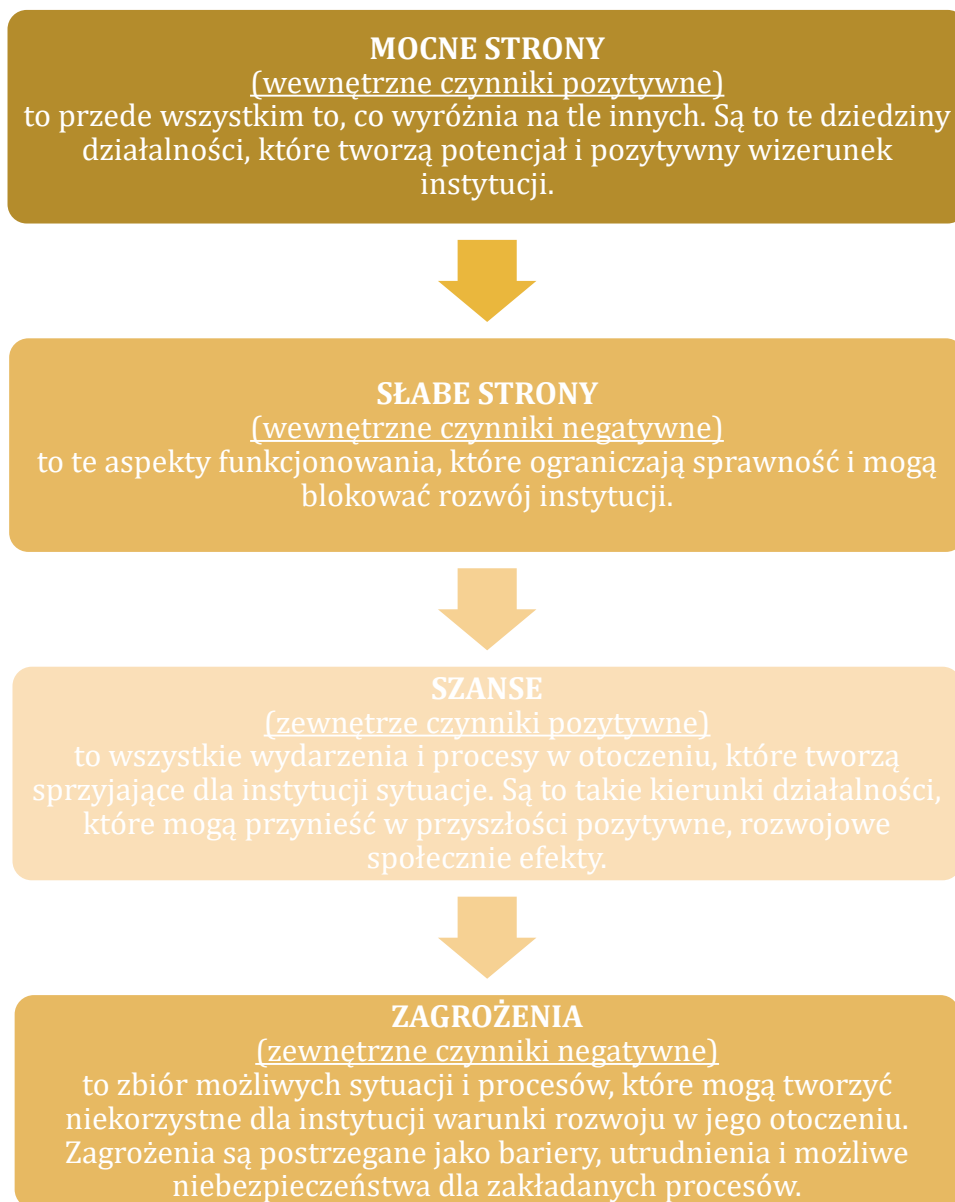
■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- stosunkowo niski wskaźnik wykrywalności przestępstw w Gminie,
- wysoka liczba odnotowanych przestępstw (dane szacunkowe).

10. Analiza SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot. Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

MOCNE STRONY

- Korzystna lokalizacja.
- Dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego
- Wzrost liczby mieszkańców.
- Dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych.
- Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych.
- Efektywna i innowacyjna polityka oświatowa.
- Rozwinięta działalność Gminnego Ośrodka Kultury (w tym organizacja zajęć dla osób starszych).
- Funkcjonowanie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej świadczącego specjalistyczne usługi.
- Gmina atrakcyjna pod względem turystycznym.
- Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
- Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.
- Spadek udziału bezrobotnych mieszkańców zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym.
- Szkoły podstawowe – prowadzone zajęcia dodatkowe, programy profilaktyczne i wychowawcze oraz działalność specjalistów (pedagog), świetlica.
- Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców: OPS, GKRPA, GOKR.
- Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych dzięki funkcjonowaniu Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego, grup samopomocowych oraz poradni leczenia uzależnień.
- Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
- Funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego.

SŁABE STRONY

- Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.
- Wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne.
- Wysoki odsetek rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z niepełnosprawności, ubóstwa oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby.
- Samotność i izolacja osób starszych.
- Niewystarczająca liczba wydarzeń/imprez integrujących mieszkańców, szczególnie adresowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Niewystarczająca liczba kampanii społecznych skierowanych do mieszkańców.
- Występowanie barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością.
- Brak mieszkań chronionych.
- Problem alkoholizmu występujący wśród mieszkańców.
- Wysoki odsetek osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia.
- Utrzymujący się na przestrzeni ostatnich lat wysoki udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy.
- Występowanie przemocy w rodzinach zamieszkałych Gminę.
- Spadek współczynnika skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego.
- Niższe niż w województwie małopolskim wyniki egzaminów ósmoklasisty.

SZANSE

- Rozwój gospodarczy Gminy.
- Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
- Promocja Gminy w całej Polsce.
- Utworzenie nowych miejsc pracy.
- Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
- Zewnętrzne źródła finansowania, między innymi z Unii Europejskiej.
- Rozwój cywilizacyjny, nowe technologie informatyczne.
- Polityka senioralna oraz prorodzinna państwa.
- Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
- Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
- Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
- Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.

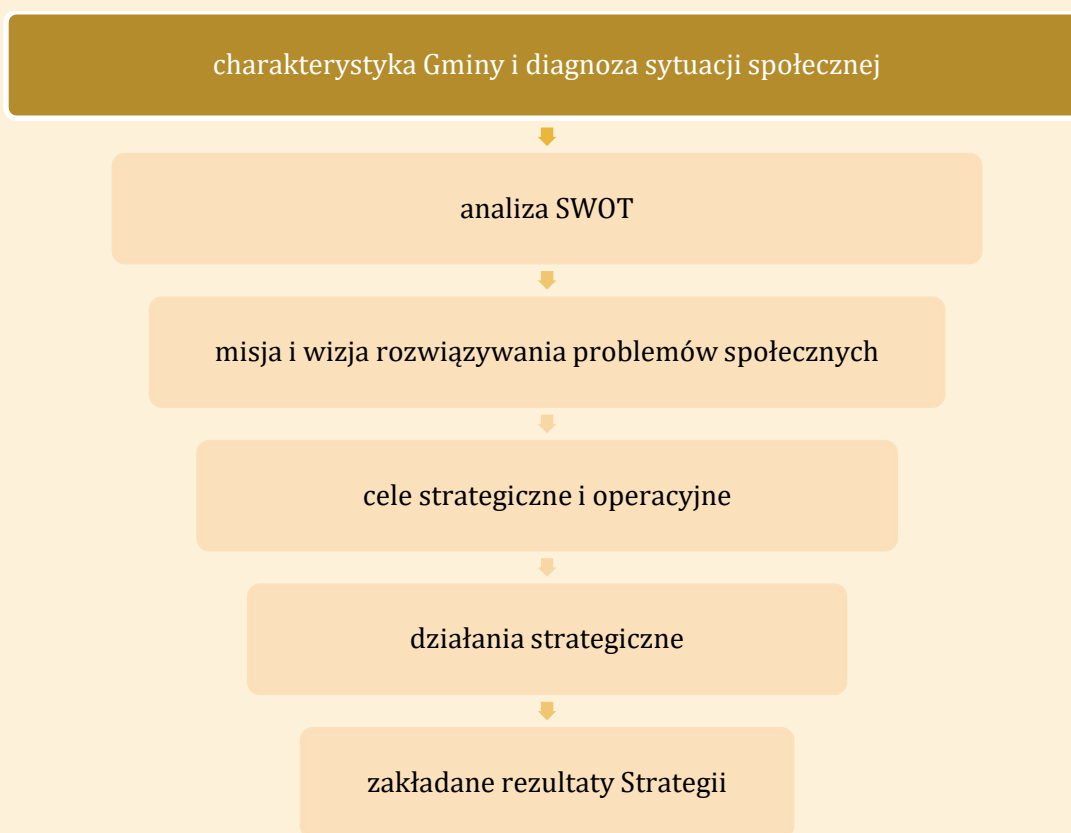
ZAGROŻENIA

- Starzejące się społeczeństwo.
- Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.
- Przepisy prawne utrudniające wprowadzania nowych rozwiązań.
- Wykluczenie cyfrowe części mieszkańców, przede wszystkim osób starszych.
- Odpływ ludzi młodych z terenu Gminy.
- Niedostosowanie oferty kształcenia do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy.
- Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
- Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
- Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
- Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
- Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- Wzrost zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
- Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.

IV. Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji (w tym wskaźników monitoringowych), ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza diagnostyczna przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Kościelisko została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Gmina Kościelisko zapewniająca godne warunki życia jej mieszkańcom, profesjonalne oraz odpowiadające ich potrzebom wsparcie, a także posiadająca skuteczny system przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza. Brzmi ona:

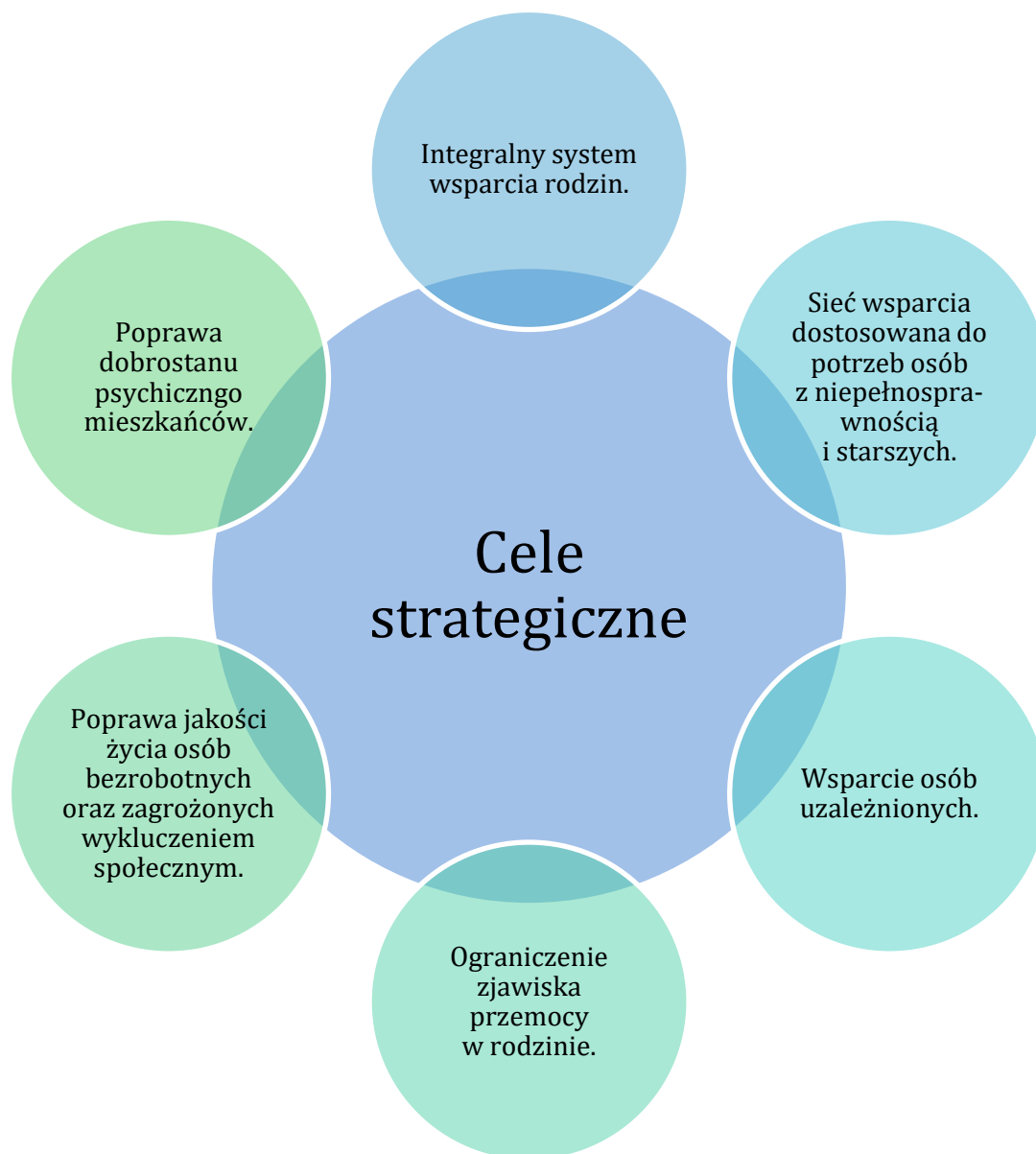

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościelisko jest usprawnianie systemu wsparcia mieszkańców oraz włączanie grup zagrożonych marginalizacją do pełnej integracji ze społecznością lokalną.

2. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania. Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

CEL STRATEGICZNY NR 1
Integralny system wsparcia rodzin.

Cel operacyjny nr 1				
Wzmacnianie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ich funkcji.				
Zadania przewidziane do realizacji	Zakładane rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2022- 2032	OPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	2022-2032	OPS	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	2022-2032	OPS, UG, PWD, jednostki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Rok: 2022 2024 2026 2028 2030	OPS, UG, PWD, jednostki oświatowe	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci, które nie mogą mieć zapewnionej opieki w rodzinie naturalnej.	2022-2032	OPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy
Utworzenie publicznego żłobka.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia.	2024	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zwiększenie bazy placówek świadczących opiekę nad dziećmi – przedszkoli, klubów dziecięcych.	Możliwość zapewnienie opieki młodszym dzieciom zamieszkującym Gminę.	2022-2032	UG	Budżet Gminy

Realizacja różnych programów na rzecz rodziny.	Tworzenie programów mających na celu wzmacnianie instytucji rodziny oraz ich wdrażanie.	2022-2032	OPS	Budżet Gminy
Utworzenie mieszkań socjalnych	Zapewnienie lokalu mieszkalnego dla osób najuboższych	2022-2032	UG	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2

Poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych.	2022-2032	OPS, jednostki oświatowe	Bez kosztów
Kontynuacja funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2022-2032	OPS, UG, PWD	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Współpracowanie z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	2022-2032	OPS, PWD jednostki oświatowe	Bez kosztów
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Wzrost poziomu edukacji w szkołach.	2022-2032	UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	2022-2032	UG, OPS, GOKR, BP, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych rozwijających zainteresowania.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, rozwój ich zainteresowań.	2022-2032	UG, OPS, GOKR, BP, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa

Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	2022-2032	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	2022-2032	UG,CUW	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie poradnictwa edukacyjno-zawodowego w placówkach oświatowych.	Wsparcie dzieci i młodzieży w podejmowaniu decyzji odnośnie edukacji.	2022-2032	UG, PUP, jednostki oświatowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	2022-2032	OPS, UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie dostępu do terapii dla dzieci i młodzieży.	Podjęcie współpracy z terapeutą dziecięcym i zapewnienie pomocy terapeutycznej dzieciom i młodzieży z gminy Kościelisko.	2022-2032	OPS, UG, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, PWD	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizacja wolnego czasu dzieci i młodzieży.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży zajęć dodatkowych pozalekcyjnych oraz w czasie wakacji i ferii zimowych.	2022-2032	OPS, UG, PWD, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zapewnienie pomocy specjalistycznej dla dzieci i młodzieży z problemem uzależnień.	Podjęcie współpracy z terapeutą uzależnień i zapewnienie pomocy terapeutycznej dzieciom i młodzieży z gminy Kościelisko	2022-2032	OPS, UG, PWD, GKRPA, placówki oświatowe	Budżet Gminy

	z problemem uzależnienia.			
Zapewnienie opieki psychologicznej w szkołach.	Umożliwienie dzieciom i młodzieży dostępu do pomocy psychologa na terenie szkoły.	2022-2032	UG, OPS placówki oświatowe	Budżet Gminy
Prowadzenie edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia psychicznego, zdrowego stylu życia wśród młodzieży - akcje informacyjne o instytucjach działających na rzecz pomocy młodym.	Wzrost wiedzy dzieci i młodzieży na temat instytucji pomocowych z zakresu zdrowia psychicznego.	2022-2032	UG, OPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Realizacja szkoleń dla nauczycieli w zakresie zagadnień dotyczących uzależnień, rozpoznawania rodzajów narkotyków, ich wyglądu, nazw, metod zażywania itd.	Wzrost świadomości kadry pedagogicznej z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych.	2022-2032	UG, GKRPA	Budżet Gminy
Warsztaty dla dzieci i młodzieży ułatwiające kształtowanie poczucia własnej wartości, stosunku do własnej osoby, radzenie sobie w sytuacjach stresogennych.	Dzieci i młodzież lepiej radząca sobie w sytuacjach stresogennych oraz mająca poczucie własnej wartości.	2022-2032	UG, PWD placówki oświatowe	Budżet Gminy
Edukacja samorządowa – realizacja szkoleń dla samorządów uczniowskich poprawiających jakość działań na rzecz szkolnych społeczności.	Podniesienie jakości działań samorządów uczniowskich na rzecz szkolnych społeczności.	2022-2032	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 2

Sieć wsparcia dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością i starszych.

Cel operacyjny nr 1

Rozwój rozwiązań na rzecz wspierania samodzielności osób z niepełnosprawnościami i starszych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.)	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób z niepełnosprawnościami	Rok: 2022 2024 2026 2028	UG, OPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie

do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	po obiektach infrastruktury gminnej.			
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO.	2022-2032	OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie warsztatów terapii zajęciowej lub/i środowiskowego domu samopomocy dla osób z terenu Gminy poprzez podpisanie stosownych porozumień z podmiotami prowadzącymi.	Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz wzmocnienie ich samodzielności.	2022-2032	OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami i starszych poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Wzrost integracji społecznej osób starszych i z niepełnosprawnościami	2022-2032	OPS, UG, NGO, GOKR, BP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnościami i starszym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych i starszych.	2022-2032	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia.	2022-2032	OPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Propagowanie i organizowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej w odpowiedzi na potrzeby osób starszych i z niepełnosprawnościami.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym i z niepełnosprawnościami oraz wspieranie ich w codzienności.	2022-2032	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Organizacja zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci z niepełnosprawnościami.	Dzieci z niepełnosprawnościami mające możliwość uczestniczenia w zajęciach rewalidacyjno-	2022-2032	OPS, UG, PWD, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON

	wychowawczych na terenie Gminy.			
Umożliwienie wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego.	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego.	2022-2032	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Lepszy dostęp do lekarzy specjalistów.	Krótszy czas oczekiwania na wizytę u lekarza specjalisty.	2022-2032	UG, NFZ	Budżet Państwa
Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami niesamodzielnymi (np. teleopieka, teleaniół itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób niepełnosprawnych i starszych.	2022-2032	OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Rozwój form opieki wytchnieniowej.	Poprawa jakości życia i codziennego funkcjonowania osób niesamodzielnymi.	2022-2032	OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	2022-2032	OPS	Budżet Gminy
Powołanie nieformalnej Senioralnej Grupy Konsultacyjno-Doradczej identyfikującej oraz rozwiązującej problemy typowe dla starszych mieszkańców gminy Kościelisko.	Poprawa sytuacji społecznej seniorów.	2022-2032	UG, NGO	Budżet Gminy
Rozwój wspólnej przestrzeni dla seniorów, stworzenie mapy miejsc przyjaznych seniorom.	Zapewnienie miejsc seniorom do spędzania czasu wolnego.	2022-2032	OPS, UG,	Budżet Gminy
Stworzenie sieci wsparcia i informacji dla samotnych osób starszych.	Poprawa jakości kanałów komunikacyjnych z seniorami oraz udzielanie wsparcia emocjonalnego osobom starszym.	2022-2032	OPS, NGO	Budżet Gminy
Utworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych	Funkcjonowanie mieszkań chronionych na terenie gminy Kościelisko.	2022-2032	UG, OPS	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2

Kreowanie rozwiązań służących pełniejszemu uczestnictwu osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	2022-2032	OPS, UG, BP, GOKR, NGO	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	2022-2032	OPS, UG, BP, GOKR, NGO, jednostki oświatowe, PWD	Budżet Gminy
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Rok: 2022 2024 2026 2028	OPS, UG, BP, GOKR, NGO, KPP	Budżet Gminy
Stworzenie Klubu Seniora.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	2022-2032	OPS, UG, GOKR	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 3
Wsparcie osób uzależnionych.

Cel operacyjny nr 1

Rozwój odpowiedniego do potrzeb i zintegrowanego systemu wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	2022-2032	OPS	Budżet Gminy
Kontynuowanie prowadzenia Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	2022-2032	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych do dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz kontynuowanie prowadzenia grup dla osób uzależnionych i ich rodzin (AA, Al-Anon).	Dostęp do pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz poprawa ich funkcjonowania.	2022-2032	OPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	2022-2032	OPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, między innymi w zakresie ponadpodstawowych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych.	Rozszerzenie zakresu świadczonych usług dla mieszkańców Gminy w placówkach leczenia uzależnień, wzrost skuteczności terapii.	2022-2032	GKRPA, SPZOZ	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	2022-2032	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	2022-2032	GKRPA, SPZOZ	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, funkcjonariuszy policji i straży gminnej) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych.	2022-2032	GKRPA, OPS, KPP, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Wzrost świadomości dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego stylu życia oraz opóźnienie inicjacji alkoholowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2022-2032	GKRPA, OPS, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2022-2032	GKRPA, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	2022-2032	OPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży.	2022-2032	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	2022-2032	OPS, GKRPA, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Cel operacyjny nr 3				
Wzmacnianie pożądanych postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	2022-2032	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-	Zmiana postaw mieszkańców względem używania	2022-2032	GKRPA, OPS, UG, KPP, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za

edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	substancji psychoaktywnych.			wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	2022-2032	GKRPA, OPS, UG, KPP, NGO, BP, GOKR	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4
Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny nr 1				
Poprawa jakości i dostępności do wsparcia adresowanego do rodzin, w których występuje problem przemocy.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doświadczającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Wzrost liczby rodzin, w których zakończył się problem przemocy.	2022-2032	OPS, GKRPA, KPP, ZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, sąd	Budżet Gminy
Zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w całodobowych specjalistycznych ośrodkach wsparcia lub mieszkaniach dla osób doświadczających przemocy.	Utworzenie mieszkań dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	2022-2032	OPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa

Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	2022-2032	OPS, GKRPA, ZI, jednostki oświatowe, placówki służby zdrowia, sąd	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Prowadzenie Punktu Wsparcia Informacji i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą.	Poprawa dostępności do wsparcia dla osób doświadczających przemocy.	2022-2032	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	2022-2032	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Wzrost wrażliwości społecznej na przejawy przemocy w rodzinie oraz wiedzy mieszkańców dotyczącej tego zjawiska.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Rok: 2022 2024 2026 2028 2030	OPS, KPP, GKRPA, ZI, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów

				alkoholowyc h
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	2022-2032	OPS, GKRPA, ZI, KPP, UG, PCPR, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Środkie pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowyc h
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	2022-2032	GKRPA, ZI, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Środkie pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowyc h
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2022-2032	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środkie pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowyc h

CEL STRATEGICZNY NR 5

Poprawa jakości życia osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny nr 1

Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	2022-2032	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.				
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	2022-2032	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	2022-2032	OPS, PUP, UG	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	2022-2032	OPS	Budżet Gminy
Inicjowanie powstawania organizacji pozarządowych prowadzących działalność na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Zwiększenie dostępności do pomocy dla osób zagrożonych wykluczeniem.	2022-2032	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 6

Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	2022-2032	OPS, UG, SPZOZ	Budżet Gminy
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz	Rok: 2022 2024 2026 2028	OPS, UG	Budżet Gminy

w odniesieniu do uwarunkowań związanych z pandemią COVID-19.	higieny psychicznej.	2030		
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	2022-2032	OPS, UG, SPZOZ, placówki oświatowe, PWD	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	2022-2032	OPS, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, jednostki oświatowe, PWD	Budżet Gminy
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	Rok: 2022 2024 2026 2028 2030	OPS, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, jednostki oświatowe, PWD	Budżet Gminy
Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa funkcjonowanie osób z zaburzeniami psychicznymi.	2022-2030	OPS, PCPR, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa

3. Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie. Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Kościelisko. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Kościelisko. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Zawarte w dokumencie Strategii wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą musiały

być w trakcie jej realizacji potwierdzone zapisami w uchwałach budżetowych na kolejne lata i wieloletnich prognozach finansowych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację. W prognozie na lata 2022-2032 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną.

Tabela 22. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2018	327 802	911 469	0	10 698 085	11 937 356
2019	264 812	1 196 450	98 946	12 206 196	13 766 404
PROGNOZA					
2022	271 432	1 226 361	101 420	12 511 351	14 110 564
2023	278 218	1 257 020	103 955	12 824 135	14 463 328
2024	285 173	1 288 445	106 554	13 144 738	14 824 910
2025	292 302	1 320 656	109 218	13 473 356	15 195 532
2026	299 609	1 353 672	111 948	13 810 190	15 575 419
2027	307 099	1 387 514	114 747	14 155 445	15 964 805
2028	314 776	1 422 202	117 616	14 509 341	16 363 935
2029	322 645	1 457 757	120 556	14 872 075	16 773 033
2030	330 711	1 494 201	123 570	15 243 877	17 192 359
2031	338 979	1 531 556	126 659	15 624 974	17 622 168
2032	347 453	1 569 845	129 825	16 015 598	18 062 721

Źródło: opracowanie własne

4. System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależeła będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelisku.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 23. Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
------	------------------	-------------------

Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Kościelisku o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko na lata 2022-2032”.	IV kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2022 r. – IV kwartał 2032 r.
Etap III	Monitoring Strategii.	W miesiącu maju następnego roku za rok poprzedni począwszy od 2023 r. do 2033 r.
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od II kwartału 2022 r. do IV kwartału 2032 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii (ewaluacja ex-post).	IV kwartał 2032 r.

Źródło: opracowanie własne

5. System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik OPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik OPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelisku. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami jednostek gminy w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych. Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje

interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji. Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa. Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez OPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelisku.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Kościelisko do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe.

Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii (ze względu na dostępność danych w tym przypadku jest to 2019 rok), natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 24. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2019 roku)	Wartość docelowa (w 2032 roku)
1	Integralny system wsparcia rodzin.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	10	12
		Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w gminie.	3,1	2,0
		Liczba rodzin wspierających.	0	1
		Liczba placówek wsparcia dziennego.	0	1
		Liczba zorganizowanych warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	0	4
		Liczba lokali socjalnych.	0	7
		2	Sieć wsparcia dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością i starszych.	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z WTZ/ Środowiskowego Domu Samopomocy.	0			80
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	18,2			18,2
Liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze.	0			3
Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej.	0			10
Liczba miejsc użyteczności publicznej, która dostosowana została do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	0			1
Liczba zorganizowanych imprez na rzecz osób z niepełnosprawnością/ starszych.	0			5
3	Wsparcie osób uzależnionych.			Liczba osób uzależnionych i ich rodzin objętych pomocą Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego.
		Liczba uczestników programów profilaktycznych z obszaru profilaktyki uniwersalnej.	118	250
		Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.	189	250

		Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.	93	300
		Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych, ich rodzin, dorosłych członków rodziny z problemem alkoholowym.	1	3
4	Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie objętych pomocą Punktu Wsparcia, Informacji i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą	0	15
		Liczba osób motywowanych do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc	0	6
		Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	17	29
		Liczba kampanii społecznych dotyczących przemocy w rodzinie.	0	2
5	Poprawa jakości życia osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	42	20
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	197	70
		Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	79	30
		Liczba osób, z którymi zawarto kontrakty socjalne.	8	8
6	Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.	Liczba uczestników zajęć/ warsztatów profilaktycznych dot. zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży.	0	150
		Liczba działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	0	2

Źródło: opracowanie własne

V. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kościelisko jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy w rodzinie, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Kościelisko i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Kościelisko, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

VI. Bibliografia

1. Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
2. <https://bd1.stat.gov.pl>
3. <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>
4. <https://poradnik.ngo.pl/>
5. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
6. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
7. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
8. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
9. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
10. R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN.
11. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok.
12. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
13. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).
14. Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

VII. Spis rysunków, tabel i wykresów

1. Spis rysunków

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej.....	8
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Kościelisko według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)	18
Rysunek 3. Liczba wypłaconych świadczeń w ramach programu „Dobry start” oraz środki przeznaczone jego realizację w 2019 roku	33
Rysunek 4. Łączna wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Kościelisko w latach 2017-2019.....	42
Rysunek 5. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Kościelisko, powiecie tatrzańskim oraz województwie małopolskim w 2019 roku	57
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego.....	63

2. Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	7
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w porównaniu do powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego na przestrzeni lat 2018-2020	15
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach).....	16
Tabela 4. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Kościelisko (stan na koniec 2019 roku).....	17
Tabela 5. Liczba uczniów, oddziałów, etatów nauczycieli w gminie Kościelisko w roku szkolnym 2018-2019	18
Tabela 6. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019.....	28
Tabela 7. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017-2019.....	28
Tabela 8. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku.....	31
Tabela 9. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019 (dane dotyczą okresu od stycznia do czerwca)	32
Tabela 11. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019	37
Tabela 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019	37
Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019.....	37
Tabela 14. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2017-2019	37
Tabela 15. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019.....	40

Tabela 16. Liczba uczestników programów profilaktycznych z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży w latach 2017-2019	41
Tabela 17. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019	50
Tabela 18. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Kościelisko zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 w porównaniu do powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego (w procentach, stan na koniec grudnia) .	53
Tabela 19. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Kościelisko oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu tatrzańskiego oraz województwa małopolskiego w latach 2017-2019 (stan na koniec grudnia)	53
Tabela 20. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Kościelisko w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019 (stan na koniec grudnia)	54
Tabela 21. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019.....	56
Tabela 22. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019	56
Tabela 23. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościelisko na lata 2022-2032.....	81
Tabela 24. Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościelisko na lata 2022-2032	81
Tabela 25. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	84

3. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Kościelisko w latach 2018-2020	15
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Kościelisko na przestrzeni lat 2018-2020	15
Wykres 3. Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Kościelisko na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do powiatu i województwa (stan na koniec roku, w procentach)	16
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w gminie Kościelisko w porównaniu do powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego w latach 2018-2020.....	17
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Kościelisko w latach 2017-2019 (w procentach).....	19
Wykres 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Kościelisko, powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego.	19
Wykres 7. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Kościelisko, powiecie tatrzańskim oraz województwie małopolskim w latach 2017-2019	20
Wykres 8. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Kościelisko, powiecie tatrzańskim oraz województwie małopolskim w latach 2017-2019	21
Wykres 9. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Kościelisko	22
Wykres 10. Kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelisku na przestrzeni lat 2017-2019.....	26
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Kościelisko w latach 2017-2019.....	26

Wykres 12. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)	27
Wykres 13. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019	27
Wykres 14. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w gminie Kościelisko, powiecie tatrzańskim i województwie małopolskim na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)	28
Wykres 15. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019	29
Wykres 16. Liczba małżeństw na 1000 ludności w gminie Kościelisko w porównaniu do powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego w latach 2017-2019	31
Wykres 17. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019	32
Wykres 18. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019	33
Wykres 19. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019	34
Wykres 20. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019	34
Wykres 21. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)	35
Wykres 22. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	36
Wykres 23. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2017-2019	40
Wykres 24. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Kościelisko na przestrzeni lat 2017-2019	43
Wykres 25. Charakterystyka osób doznających przemocy w rodzinie w latach 2017-2019	45
Wykres 26. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019	45
Wykres 27. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołów Interdyscyplinarnych w latach 2017-2019	46
Wykres 28. Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa w latach 2017-2019	46
Wykres 29. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2017-2019	47
Wykres 30. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Kościelisko, powiecie tatrzańskim oraz województwie małopolskim na przestrzeni lat 2017-2019	49
Wykres 31. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019	49
Wykres 32. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019	50
Wykres 33. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)	50
Wykres 34. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019	52
Wykres 35. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019	52
Wykres 36. Mieszkańcy gminy Kościelisko zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019 (stan na koniec grudnia)	53

Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019.....	56
Wykres 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019	57
Wykres 39. Liczba przestępstw stwierdzonych w gminie Kościelisko na przestrzeni lat 2017-2019 (prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Gminy)	58
Wykres 40. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Kościelisko w latach 2017-2019	59